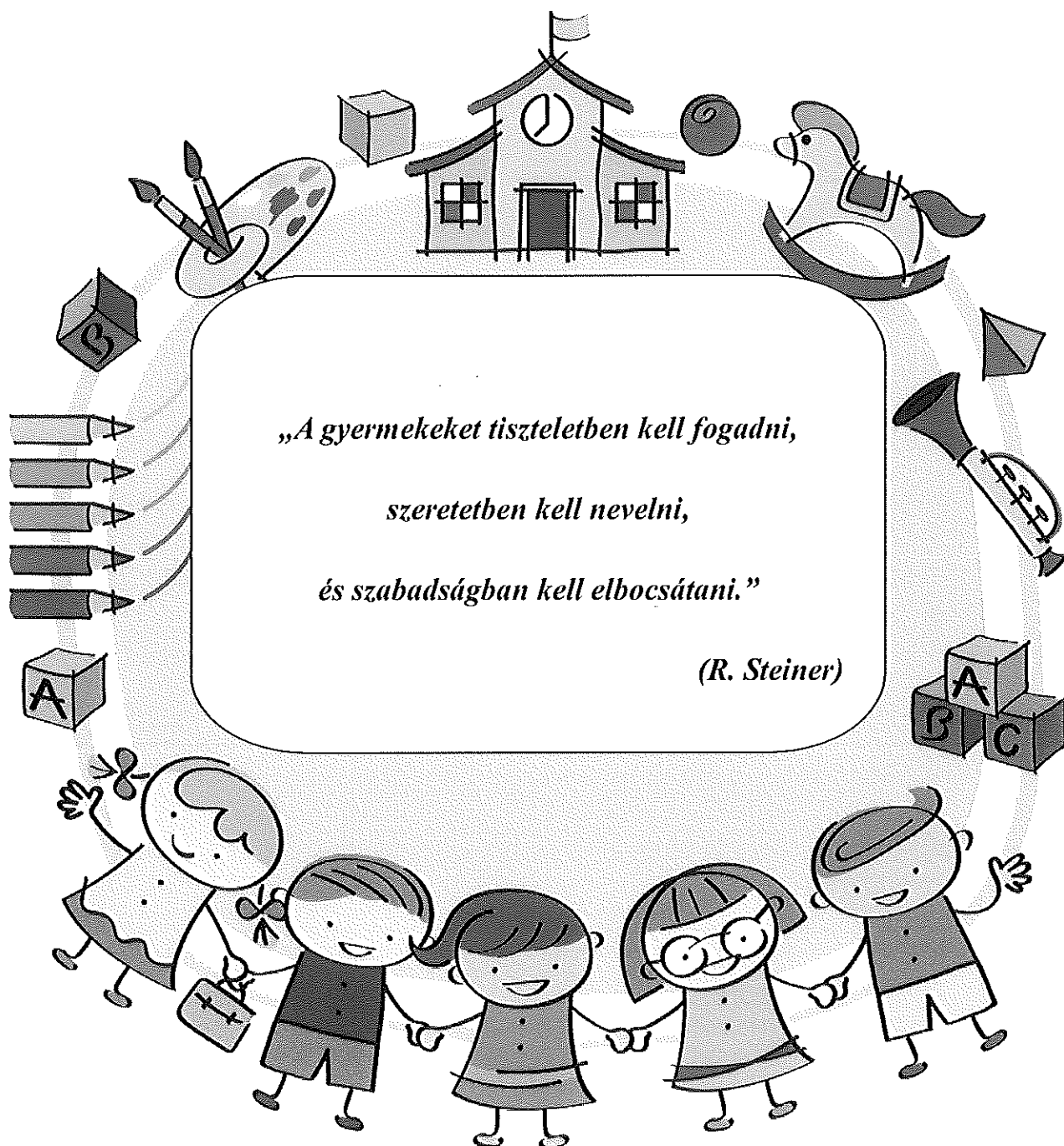

Berzencei Szent Antal Óvoda és Bölcsőde

7516 Berzence

Kavulák u. 10

"Tevékenységek központú óvodai nevelési program"

HELYI NEVELÉSI PROGRAM

ÓVODA

BERZENCE

2015.

Tartalomjegyzék

1. Az óvodabemutató	7.
1.1. Tárgyi feltételek – dologi feltételei	9.
1.2 Személyi feltételek	10.
1.3 Értékközvetítő szemléletünk bemutatása	11.
1.4 Az óvónő személyisége, stílusa	12.
2. Bevezető	13.
2.1 Gyermekkép	14.
2.2 Óvodakép	15.
3. Óvodai nevelésünk célja és feladata	15.
3. 1. A szükséglet szerepe a nevelési cél érdekében	16.
3.2. A tevékenységek szerepe a nevelésben	16.
3.3 A képességek szerepe a nevelésben	17.
4. Az óvodai élet megszervezése	18.
5. Az óvoda nevelésének alapvető keretei	20.
5.1. Az egészséges életmód alakítása	20.
5.1.1. A fejlesztés tartalma	21.
5.1.2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	22.
5. 2. Az érzelmi- erkölcsi- közösségi nevelés és a szocializáció biztosítása	22.
5.2.1.A fejlesztés tartalma	23.
5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	25.
5.3.1.A fejlesztés tartalma	26.
5.3.2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére	27.
6. Az óvodai nevelés tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai, SNI gyermekek fejlesztése	27.
6. 1. Játék	27.
6.2. Az óvoda munkajellegű tevékenységei	32.
6.2.1. Tevékenység célja	32.
6.2.2. Feladatok	32.
6.2.3. Munkajellegű tevékenységek tartalma	33.
6.2.4. A tevékenység várható jellemzői óvodáskor végére	33.
6.3. Tanulás	34.
6.3.1. Célja, feladatai	34.
6.3.2. Tanulások lehetséges típusai az óvodában	34.
6.3.3. Tanuláshoz felhasznált eszközökkel szemben támasztott követelmények	36.
6.3.4. A tanulás módszereiről	36.

6.3.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.....	37.
6.4. Mozgás.....	37.
6.4.1. Célok, feladatok.....	38.
6.4.2. A mozgásfejlesztés tartalma.....	38.
6.4.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	41.
6.5. Verselés, mesélés.....	41.
6.5.1. Helye a nevelés folyamatában.....	41.
6.5.2. Cél.....	41.
6.5.3. Feladat.....	42.
6.5.4. A fejlesztés tartalma.....	42.
6.5.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	43.
6.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	43.
6.6.1. Célok.....	44.
6.6.2. Feladatai.....	45.
6.6.3. A fejlesztés tartalma.....	46.
6.6.4. Értékelés.....	48.
6.7. A külső világ tevékeny megismerése.....	48.
6.7.1. A tevékenység célja, feladatai.....	48.
6.7.2. A fejlesztés tartalma.....	49.
6.7.3. Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása.....	49.
6.7.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.....	52.
6.8. Ének - zene, énekes játék, gyermektánc.....	52.
6.8.1. Célja, feladatai.....	53.
6.8.2. A fejlesztés tartalma.....	53.
6.8.3. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére.....	54.
7. Ünnepek, megemlékezések.....	55.
8. Az óvoda kapcsolata.....	55.
8. 1. A család, szülőkkel való kapcsolat.....	55.
8.2. Kapcsolatok külső intézményekkel.....	56.
8.3. Együttműködés a fenntartóval.....	56.
9. Gyermekvédelem az óvodában.....	56.
10. Az óvoda szakmai dokumentumai.....	58.
10.1. Az óvoda pedagógiai – működési tervének felépítése.....	58.
10.2. A gyermekcsoportok nevelési – fejlesztési programja.....	59.
10.3. Az egyéni fejlődés - fejlesztés dokumentumai.....	59.

10.4. Érvényességi rendelkezések.....	59.
11. Ellenőrzés, értékelés.....	59.
Záradék.....	61.

1. Az óvodabemutatása

A gyermekintézmény neve:	Szent Antal Óvoda és Bölcsőde
Az óvoda székhelye:	7516. Berzence, Kavulák u. 10
Tel.: 82/546-071	
E – mail:	berzenceovoda@gmail.com
Az óvoda fenntartó szerve:	Berzence Nagyközség Önkormányzata
Az óvoda alapításának éve:	1876.
Az intézmény alapítója:	Kavulák János esperes plébános
Az intézmény Alapító Okiratának kelte:	34/1994./IV.26/ sz. határozat
Az óvoda jogállása:	Önálló munkáltatói és bérgazdálkodói, önálló gazdálkodási jogkörrel felruházott – önkormányzati – költségvetési szerv. Az óvoda szakmai tekintetben önálló.
Az óvoda funkciója:	Óvó – védő, szociális, nevelő személyiségfejlesztő.
Szerepe:	gyermekintézmény
Csoportok száma:	2
A gyermekintézmény felügyeleti szerve:	Berzence Nagyközség Képviselő Testülete, amely – kötelezettségeit és jogait a „Testület” – Szervezeti és Működési Szabályzata szerint meghatározott módon látja el.
Az óvoda törvényességi felügyeletét	Berzence Nagyközség Önkormányzatának Jegyzője végzi.
Az intézmény szakmai felügyeletét	a különböző jogszabályokban megjelölt ágazati minisztériumok és ágazati szervek látják el.
Az óvoda egyszemélyi felelős vezetője:	Berzence Nagyközség Képviselő Testülete által határozott időre – 5 évre – megválasztott, s a helyi önkormányzat által megbízott óvodavezető, aki feladatait az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatban meghatározottak szerint végzi. A feladatok ellátásához szükséges feltételeket az állami támogatást magában foglaló intézményi költségvetés alapján teremti meg.
Ellátandó szakfeladat:	091110 Óvodai nevelés, ellátás
091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, ellátása	
	091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

104030 Gyermekek napközbeni ellátása

Bölcsődei ellátás

Óvodánk a gyermekek érdekeit szakszerűen kiszolgáló és a szülőkkel nevelőpartnerként együttműködő Önkormányzati Intézmény.

Intézményünk környezetének bemutatása

Berzence Somogy megye dél-nyugati részén, a Drávától 12 km-re fekvő, kb. 2600-2700 fő lakosú, néphagyományaiban gazdag település. Területéhez tartozik a Duna-Dráva Nemzeti Park egy része. A falu minden oldalról jól megközelíthető. Határ menti település, jó a kapcsolat a közeli horvát falvakkal. A határátkelő megnyitásával gyors fejlődésnek indult, az amúgy is szorgos község.

A rendszerváltás után alakult vállalkozások, Kft-k jó munkalehetőséget biztosítanak a lakosságnak. A munkanélküliség főleg a cigány lakosságot érinti.

A település fejlett infrastruktúrával rendelkezik. A falu szinte valamennyi útja szilárd burkolatú, a házak gázfűtésesek, egészséges központi ivóvízrendszerrel, minden 2. háztartásban telefonnal. A tömegközlekedést vasút és a Kapos Volán autóbuszai biztosítják megfelelő járatsűrűséggel.

A lakosságot kiszolgáló intézményrendszer teljes, így a nehéz körülmények ellenére is tovább működik a bölcsőde – vegyes korcsoporttal –, óvoda, általános iskola, művelődési ház, könyvtár, orvosi rendelők, gyógyszertár, szociális otthon. A lakosság folyamatos és aktuális tájékoztatását a Berzencei Határszél című újság és a helyi TV biztosítja. 2011. szeptember 1-től az óvoda és bölcsőde közös intézményként működik.

Büszkék vagyunk arra, hogy Somogy megye első óvodájának lehetünk dolgozói, ápolhatjuk hagyományait.

Berzencén 1867. Május 6-án 101 beíratott kisgyermekkel Kavulák János esperes plébános megnyitotta Somogy megye első kisdédóvóját. Az első kisdédóvó férfi volt. 1874-ben az egész országban érződő kisdédóvók hiánya miatt azonban bizonytalan időre be kellett zárni az óvodát. Az óvoda 1876. Szeptember 21-én nyílt meg újra. Községi segélyekből és gróf Festetich György támogatásából működő óvoda már életkor szerinti differenciáltsággal üzemelt 1913-ig, majd az I. Világháború idején szünetelt. A két világháború között megmaradt az óvodai nevelés azon a szinten, amelyen a század elején volt, kb. 150-160 gyermek járt ekkor óvodába.

1948-ban államosították az óvodát, s ezt a lakosság rossz néven vette, mondván „kolhozba” nem adja gyermekét. Az akkori létszám 10-30 gyermek volt.

1954-ben alakult meg a napközi, melyet 1969-ben állandósítottak. Ez időben már 90 gyermek járt óvodába, 30 fő volt napközis.

1982-től az óvoda 3 korcsoporttal üzemelt, férőhelyek száma 75, a beírt gyermeklétszám azonban eléri a 85-95 főt is.

A csoportok szervezésénél a homogén csoportok szervezése volt az irányadó.

2003.06.27-én hozott határozatával az Önkormányzat Képviselő testülete megszüntette a 3. csoportot, így két vegyes csoporttal működött tovább az intézmény, a Bölcsőde az új épületszárnyba költözött.

2008. 09.01-től a vegyes csoportok helyett a magas gyermeklétszám, és az életkorhoz kapcsolódó feladatok egységesebb szervezése érdekében két részben osztott csoportot indítottunk / kis-középső, nagy-középső /.

1.1. Tárgyi feltételek – dologi feltételei

Az óvoda épülete, elhelyezkedése

Az óvoda a falu központjában, egy 1904-ben épült – többszörösen átalakított – épületben van. A gyermek csoportok száma 2, férőhely 50 (+10) fő. Környezete optimálisnak mondható, minden oldalról jól megközelíthető, csendes hely.

A telek összterülete 3100 m², ebből kert, gyümölcsös 80 m², udvari játszótér 2750 m², beépített terület 410 m².

Az udvar kevésbé jól felszerelt: 3 db homokozó, 4 db hinta, 1 db komplett mászóka. Az árnyékos és napos helyek aránya jó, nyitott sátor felállításával bővíthetjük a szabadban tartózkodás lehetőségét. A lebetonozott rész lehetővé teszi, hogy a harmatos időben is a szabadban lehessen tartózkodni.

Az épület nagy felújítását 1978-ban végezték el utoljára. 2014-ban az elavult kazánok helyett újakat üzemelttek be. 1992-ben a tetőszerkezet felújítására került sor. 1996-ban a balesetveszélyes, ódon kerítés helyére az épület stílusához igazodó új kerítés is elkészült.

A gyermek csoportok száma 2, minden csoportnak saját mosdója, öltözője van. A fenntartó 1997-ben elkészítette az épület felújítási tervét, mely pénzhiány miatt nem tudni, mikor valósul meg. Csoporttermeink több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, torna, foglalkozások, étkezések, pihenés színtere is. Felszereltsége elfogadható. Textíliák, szakmai anyagok, edények, használati tárgyak pótlása, cseréje folyamatosan történik az elhasználódás mértékének függvényében. A magas csoportlétszámok miatt nagyobb az igénybevétel, így a cserére is rövidebb időn belül van szükség. Vásárláskor felhasználjuk a jótékonyági rendezvények bevételeit, a SZK segítségét, a költségvetés mellett. Emellett támaszkodunk a pályázati lehetőségekre és a szponzorok támogatására is. Könyvállományunkat folyamatosan gyarapítjuk, tudatosan válogatunk az értékes, hasznos könyvekből, amelyek felkészülésünket és a gyermekekkel való

foglalkozást segítik.

1.2 Személyi feltételek

Az óvodában dolgozó főállású közalkalmazottak létszáma 6 fő, ebből

- óvodapedagógus 4 fő
- szakképzett dajka 2 fő

Nevelőtestületünk tagjai:

Dergez Lászlóné	Margit néni
Pethő Attiláné	Kati néni
Schmiedlné Nógrádi Noémi	Noémi néni
Pap Nikolett	Niki néni

Nevelőmunkánk nélkülözhetetlen segítői:

Szereczné Sikesdi Renát	Reni néni	dajka
Nézics Tünde	Tünde néni	dajka

Pedagógiai asszisztens: (szerződéssel alkalmazva a nevelési évben)

Kovács Mária

Heti 2 alkalommal logopédus foglalkozik az arra rászoruló gyerekekkel. Heti 1 alkalommal 1 fő zenetanár vezetésével ZENE-OVI működik, heti 1 alkalommal hitoktatás folyik. A gyermekeknek a nevelési év folyamán lehetőségük nyílik, szülői igénylés esetén, lovaglást, úszótanfolyamot illetve angol nyelvtanfolyamot igénybe venni, szakképzett oktatók irányításával.

Szakmai megújulás és az eredményes munkavégzés érdekében rendszeresen részt vettünk továbbképzéseken. A jelentkezéseknél és a kötelező órán kívüli feladatok vállalásánál az óvónők érdeklődését, egyéni irányultságát, a területhez való vonzódását vettük figyelembe. Ezáltal azt kívántuk elérni, hogy 1-1 területben elmélyülhessenek, egy bizonyos területen legyenek jártasak. A szerzett tudást, tapasztalatot rendszeresen szervezett munkaértekezleten dolgoztuk fel.

Rugalmas munkaidő beosztással a helyi sajátosságok figyelembevételével biztosítjuk, hogy az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt 6³⁰-17 óráig – óvónő foglalkozik a gyerekekkel.

Az intézményben dolgozó felnőttek tudásuk legjavát adják – annak ellenére, hogy évről évre csökken az óvodába érkező gyermekek neveltségi szintje, – nagy odaadással végzik munkájukat.

A nevelési folyamatban az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekintjük, hiszen a példa a leghatásosabb nevelőerők egyike óvodáskorban. Éppen ezért nagyon fontosnak tarjuk, hogy az óvodapedagógus biztonságot, harmóniát sugárzó egyénisége, beszédstílusa, kommunikációja példaértékű

legyen. A család és az óvoda közötti kapcsolatot tapintatosan, a gyermekek érdekeit figyelembe véve mélyítse.

A gyermekek és az óvodapedagógusok kapcsolatát az aktív és kölcsönös együttműködés jellemzi. Ez a pedagógiai magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. A pedagógus közösség személyi összetételében az állandóság a jellemző. Az óvodapedagógusok jól képzettek, nagy szakmai tapasztalattal rendelkeznek, jól szervezeten, magas pedagógiai színvonalon teljesítik nevelői hivatásukat. Élnek a módszertani szabadság lehetőségével, amelyet önképzéssel és szakmai továbbképzéseken szerzett újabb ismeretekkel erősítenek meg. Az óvodánk sajátos arculatának kialakításához minden óvónő személyiségének sokszínűségével, továbbképzési tapasztalatainak átadásával és kooperációs készségével járul hozzá.

Munkánk során fontos feladatként kezeljük a pedagógusok továbbképzését, tanfolyamokon való részvételét. A nagycsoportosoknak a foglalkozások kötött formában zajlanak, mivel az iskolára való előkészítés így sokkal hatékonyabbnak bizonyul.

A kis-középső csoportot kötetlenség jellemzi egyes foglalkozásokon.

A helyes szokások kialakítására és elmélyítésére törekszünk, olyan légkör megteremtésére, amelyben minden gyermek szívesen megnyilatkozik. Szerepet kapnak a népi hagyományok, népszokások ápolása, különös tekintettel az ünnepekre. A differenciált megismerés, egyéni bánásmód elvének érvényesítése a tervező és gyakorlati munkát egyaránt átszövi.

A nevelőmunkát dajka segíti. A dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük, aki épp úgy, mint az óvodapedagógus értékrendjével, magatartásával, beszédstílusával mint a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy tájékozott legyen az óvoda, az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről.

Feladatunknak tekintettük a természet szépségeinek felfedezését, óvását. A sok kirándulás, megfigyelő séták, helyszíni foglalkozás, növények, termések gyűjtése, majd későbbi felhasználása, mind bővíti a gyermekek ismereteit, élményeit, ötletet ad a játékhoz. A játékban a szabályok betartása, a helyes, udvarias viselkedés, a szép beszéd megismertetése és elmélyítése is érvényesül. Nagy hangsúlyt fektetünk a mindennapos testnevelés megvalósítására, ugyanakkor mindennapos a mese - vers óvodánkban.

Az óvónők beállítottsága, érdeklődése, a meglévő feltételek, az eddigi gyakorlat készített bennünket arra, hogy az alábbi minősített óvodai programot válasszuk némi módosítással.

E program: **"Tevékenységek központú óvodai nevelési program"**

1.3 Értékközvetítő szemléletünk bemutatása

Óvodánk, mint nevelési intézmény a 3 -7 éves gyermek személyiségének kibontakoztatására,

nevelésére, fejlesztésére törekszik.

Számunkra érték a szeretet, egymás elfogadása, a tudás, a kultúra, az egészség, a gyermek és egymás tisztelete, elfogadása. Mindez magában hordozza az átlagtól eltérő, a másságot toleráló magatartást is. Kulturális érték az anyanyelv. A szép magyar beszéd a mondóka, a népmese, a dalos játék a magyar népi hagyományok egyedülálló szakmai értékek.

Mindehhez kapcsolódnak a kulturális szokások az étkezésben, a tisztálkodásban, a közösségi magatartáshoz kapcsolódó szokásrendszerben. Legfőbb érték társadalmunkban a család. A család joga és kötelessége a gyermek nevelése, melyben mi kiegészítő szerepet vállalunk. Odafigyelünk a szülőkre, a családra, ezért az együttes nevelést megvalósító partnerkapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek érdekei az elsődlegesek. A gyermektevékenykedő lény, tevékenységi vágy jellemzi. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. Bármilyen mozgás, cselekvés felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. Mindezekből kiindulva épít programunk a kulturális értékekre és a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra és a mozgásra. Az óvodás korú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a mozgásra és fő tevékenységi formájára, a játékra alapozva érjük el értékmegőrző nevelési feladatainkat.

1.4 Az óvónő személyisége, stílusa

Programunk sikerét, megvalósulásának színvonalát, vagy esetleg kudarcát is meghatározhatja az óvónők személyisége, a nevelőtestület légköre, a vezető közreműködése. A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartásában az óvónők végzik. Személyünket, mind a nevelésben, mint a magatartásunkban az elfogadás, a tolerancia, kezdeményezőkészség jellemzi.

Minden esetben elfogadjuk a család elsődlegességét a gyermek nevelésében. A gyermekeket szeretetteljes, megerősítő légkör veszi körül, mely biztonságot, védelmet, kiszámíthatóságot jelent számukra. Saját értékeinket is megmutatjuk a gyermekeknek, erősítjük azt a nevelői stílust, mely a segítőkészséget, a pozitív dolgok észrevételét és kiemelését helyezi előtérbe, a számonkérés, bírálat, negatív megkülönböztetés helyett. A nevelés szempontjából a barátságos, megengedő /de nem szabados/, megértő / és nem bíraskodó/, elfogadó/ de nem mindent elfogadó/, együtt érző attitűdöt tartjuk a legkedvezőbbnek. Konfliktus helyzetekben, döntésekben az önálló megoldásra bátorítjuk gyermekeinket, megmutatjuk a lehetséges módozatokat, megoldásokat, egyezkedési lehetőségeket, figyelünk arra, hogy senkit ne érjen fizikai vagy lelki sérülés.

Az óvodánkban dolgozó óvónővel szembeni elvárás, hogy:

- A gyermekek fejlesztéséhez alkalmazzon egyéni módszereket, legyen nyitott, kreatív, tudjon mesemondásával, énekével, alkotásaival esztétikai élményt nyújtani.
- Legyen jártas a néphagyományőrzésben, s kismesterségek gyakorlásában, legyen igénye a

folyamatos önművelésre, továbbképzésre.

- Az SNI gyermekek ellátásához, ismerje meg a speciális eljárásokat, módszereket, tudjon hatékonyan együttműködni óvónő párjával.
- Az óvónők fontos feladata, hogy a nevelőmunkába vonják be a dajkát, különösen a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajka az óvónők irányításával szorosan kapcsolódjon a csoportok mindennapi életéhez, a csoportok eseményeihez, szokásaihoz, hagyományaihoz, ünnepeihez.

Valljuk, hogy csak olyan közösségben lehet eredményesen és színvonalasan együtt dolgozni – a gyermekek érdekében -, ahol jó a közérzet, derű tapasztalható, a döntésekben mindenki részt vehet, tere van az önállóságnak, kezdeményezésnek, a kreativitásnak, ahol minden munkatárs pozitív emberi értékkel rendelkezik, azt mások elismerik, értékelik. Az óvodába járó gyermekek nem részesülhetnek hátrányos megkülönböztetésben.

A vezető feladata, hogy:

- A gátló tényezőket felismerje, kiküszöbölje.
- Éljen együtt szorosan az óvoda mindennapjaival.
- Keresse meg azokat a lehetőségeket, erőforrásokat mely az intézmény szakmai munkáját, felszereltségét elősegítik.
- Pozitív szemlélettel oly módon irányítsa a kollektív tevékenységet, hogy jelentősen előmozdítsa a haladást, a munkatársak fejlődését, de ne kendőzzön el a hiányosságokat sem.

2. Bevezető

Gazdasági, társadalmi válság által erősen érintett térségben élünk. Sok családnak okoz gondot a mindennapi megélhetés, a létbizonytalanság. A jövő nemzedékéért érzett felelősség körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevőktől: fenntartótól, pedagógusoktól és szülőktől egyaránt. Ezért törekszünk a még jobb együttműködés kialakítására. Az eredményes munka szolgálatába kívánjuk állítani az egyéni bánásmód különböző formáit, úgy a tehetséges, mint a felzárkóztatást igénylő gyermekeknél. Célunk, hogy minden gyermek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön. Célunk megvalósítása érdekében igen nagy súlyt helyezünk a családokkal kialakított együttműködésre, valamint kiemelt feladatnak tekintjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek életesélyeinek javítását.

Ebben a szakmai dokumentumban nevelőtestületünk arra törekedett, hogy megfogalmazza az időszzerű pedagógiai elképzeléseit:

- azt a formát, amelyben az intézmény működése során teljesíteni kívánja az Óvodai nevelés országos alapprogramját,
- azokat a nevelési feladatokat, amellyel segíti a gyermekek fejlődését, közösségi életre

való felkészülését, a szociális hátrányok leküzdését, a fogyatékból eredő hátrányok csökkentését,

- mindazokat az elvárásokat, amellyel szemben a helyi fenntartó a lakosok felé kötelezettséget vállalt a 2,5-7-8 éves gyermekek óvodai nevelését illetően.

Nevelőmunkánk akkor eredményes, ha a gyermekek személyiségét megismerjük, elfogadjuk, érzelmi biztonságot teremtünk számukra. Egyéniségüket tiszteletben tartva törekszünk arra, hogy az új ismeretek befogadására nyitottak és felkészültek legyenek.

- Olyan szeretetteljes légkör kialakítása, amely a gyerekek érdekeit, egyéni igényeit tarja szem előtt, jó közérzetet biztosít.
- Fontosnak tartjuk a gyermeki személyiség tiszteletét, elfogadását, megismerését és a róluk való gondoskodást. Az egyéni bánásmód és a differenciálás minden gyermeknek jár.
- Sikerorientált, kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, problémájuk megoldásában aktívan közreműködő, sajátos megoldást kereső gyermekek nevelése.

A gyermek fejlettségéből kiinduló, természetes környezetben, játékban öntevékeny részvétellel szerzett tapasztalatokra, ismeretekre épülő képességfejlesztés.

- Törekvés a gyermeki szabadság és az óvónők módszertani szabadságának biztosítására.
- A sajátos nevelési igényű gyerekeknél fogyatékból eredő mértékéhez igazodó speciális fejlesztés, szocializáció.
- Mindenki önmagához mért értékelése, fejlődés elősegítése.

Óvodai Nevelési Programunk, a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program alapján íródott. A gyermek központi tevékenysége a játék. A szorgalmas hétköznapiak után az ünnepekre való játékos készülődés és az ünnepnapok átfűtő bensőséges összetartás élménye a szocializáció melegágya, melyben fontos szerep jut az egymásra való odafigyelésnek, a másság elfogadásának. A szocializációs szempontokból fontos a közös élmény, így hatja át az óvodai élet mindennapjait. Az óvodába érkező gyermekeken keresztül betekintést nyerhetünk a családok életébe.

2.1 Gyermekkép

Gyermekközpontú óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség kibontakoztatására irányul, biztonságos környezetével, szeretetteljes és mindenkit elfogadó családi légkörével. Biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerül a nemi sztereotípiák erősítését és elősegíti a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását. A gyermekek és szülők kívánságát, elégedettségét

mérlegelve, a gyermek érdekeit figyelembe véve alakítjuk életünket. A gyermekeket önálló személyiségnek fogadjuk el, akik saját ritmusukban fejlődnek. A törődő gondoskodás nyomán megtanulják saját szükségleteik kielégítését. Segíteni kell őket önmaguk megismerésében, fontosságának megtalálásában. Minden gyermek őszinte légkörre és bizalomra vágyik. Célunk, hogy a gyermekek az óvodai élet mindennapi kalandjai során társaival, a felnőttekkel, környezetével szemben váljanak:

- képessé a szeretetre, érzékennyé, őszintévé,
- birtokában legyenek olyan képességeknek és készségeknek, melyek lehetővé teszik számukra a világ dolgaiban való eligazodást,
- tudjanak kapcsolatokat teremteni, jól kommunikálni,
- éljenek harmóniában környezetükkel és önmagukkal,
- nyitott személyiségűvé és toleránssá.

2.2 Óvodakép

Óvodai nevelésünk célja, hogy a gyermekek élmény-gazdag környezetben az egyéni fejlődési ütemük tiszteletben tartásával önálló gondolkodású, autonóm személyiséggé váljanak. Nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, családi légkör megteremtésén keresztül, a gyermekek meglévő tapasztalatainak felhasználásával tovább alakítsuk személyiségüket, társas kapcsolataikat, viselkedési szokásaikat, nyelvi nevelésüket az integráció lehetőségének bizonyításával. Olyan magatartásforma kialakítására törekszünk, amely a környezet iránti érzékenységekben teljesebbé válik. Biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését a más társadalomból, országból érkezett gyermekek integrálása esetén. Mindezt a gyermekek sokszínű tevékenységeink biztosításával kívánjuk elérni, egy olyan nevelési rendszerben, melynek feltétele a gyermek életkori sajátosságaihoz igazodó optimális környezet.

3. Óvodai nevelésünk célja és feladata

Célunk az egészséges gondozás, életmódra nevelés, szocializáció és kooperáció, ill. az anyanyelvi nevelés elősegítése a gyermek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Azonosulunk a tevékenységközpontú óvodai nevelés céljával, mely a 3-7 éves gyermek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítését vállalja.

A teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül. Az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Pedagógiai feladatunk, a gyermeki személyiség fejlesztését a gyermek adottságaiból kiindulva képességeit és szükségleteit figyelembe véve tevékenykedtetésén keresztül kívánjuk megvalósítani. A gyermek magában hordozza fejlődésének, önmegvalósításának minden csíráját, a pedagógus feladata, hogy kibontakoztassa ezt. A nevelési cél elérésének feltételei: a gyermeki személyiség sokoldalú, harmonikus fejlesztése a

tevékenységeken keresztül valósul meg az egészséges életmódra, gondozásra, az anyanyelvi nevelésre és a szocializáció és kooperációra helyezve hangsúlyt.

3. 1. A szükséglet szerepe a nevelési cél érdekében

A gyermek, fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó, szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, mely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait. A családi nevelés mellett igen nagy szerepe van az óvodának az elsődleges szocializáció során.

Az óvoda a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs közeg. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja a nevelő hatásokat. Az óvoda tehát nem spontán, hanem pedagógiaiilag determinált szocializációs szintér, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik.

Az érzelmi nevelés feladatai

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- az egészséges óvodai környezet megteremtése,
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör biztosítása, a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása.
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

3.2. A tevékenységek szerepe a nevelésben

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. Sokat emlegetjük, hogy a gyermek tevékeny lény. Ez a gyermeki sajátosság meghatározó jelentőségű az óvodai nevelés egészében. A gyermekben fokozatosan él a tevékenységvágy, mindig csinálni akar valamit. Elgondolásai meglehetősen tevékenységhez kötöttek. A nevelés megszervezésénél tekintettel kell lennünk arra, hogy a tevékenység nagyon időigényes. A tevékenység egyaránt forrása az új felfedezéseknek, tapasztalatoknak és a nyomukban mindjárt jelentkező egyéni törekvések megvalósításának. A gyermek tevékenységhez való viszonya állandóan fejlődik. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze,
- képesség- felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

A tevékenység életeleme az óvodásnak, összekötő kapocs az én és a környezet, a világ között.

A kapcsolatfelvétel legtermészetesebb formája, a tapasztalások, a megismerés forrása. A tevékenység hordozza magában az élet alapfolyamatát a halálíg tartó tanulást. A tevékenység teremti meg a másokkal való együttműködés lehetőségét, és adja a közös élmény örömeit.

Összefűzi a gyermeket és óvónőt. A tevékenység szemléletessé teszi a feladatokat, integrálja a világtól szerzett ismereteket, s megkívánja az alkalmazkodó képes tudást. Játékos természethez jobban igazodó tevékenységrendszer biztosítunk a gyerekek számára. Élvezzenek előnyt az utánzások tanulási formák, ezáltal minél több alkalma nyílik a gyerekek az utánzásra. Az óvodai tevékenységrendszer akkor felel meg az óvodás életkorának, ha magán hordozza a spontán tevékenység jellemzőit.

Óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- vegyünk részt a tevékenységekben,
- az óvónő, mint a modell, akit látottak alapján könnyebb utánmozni, mint a verbális utasításokra hagyatkozva,
- tevékenységekben, a tevékenységek által neveljük,
- többfajta tevékenység gyakorlásához biztosítsuk a megfelelő feltételeket (hely, idő, eszköz, ötlet).
- a tevékenység megszervezésében támaszkodjunk a gyermekek élményvilágára,
- minél több élményt nyújtunk a gyermek számára, mellyel sokrétűbbé, komplexebbé tehetjük a tevékenységformák kialakulását.

3.3 A képességek szerepe a nevelésben

A tevékenységközpontú nevelés, olyan képességek, kifejtését jelenti, amelyek a társadalomban létező elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Nagyon fontos szem előtt tartunk minden gyermek más-más személyiség. Ez a törekvés felvállalja, hogy minden gyerekek segít feltárni saját adottságait, nem azt keresi, ami nincs meg a gyermekben, hanem igyekszik megtalálni azt, ami van, amire építeni lehet, amit fejleszteni kell.

Természetes, hogy a gyermekek nem érnek, fejlődnek azonos ütemben, s igen eltérőek lehetnek az adottságok sokszínűségéből adódóan a képességek. Figyelmünk középpontjában az egyén képességei, részképességei kerüljenek, ez jelenti a fejlődés kiindulópontját, s ne, az eltérő körülmények képezzék a fejlesztés alapját. A tevékenység szervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással. A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen: ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön- külön formálni. A nevelés szempontjából viszont vannak kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek

- kooperációs képességek,
- kommunikációs képességek.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek

- a képességek tevékenység közben fejlődnek,
- a tevékenységek belső indítékokra épülnek,
- mindig a legalkalmasabb tevékenységet kell megszervezni az adott képességfejlesztésre,
- a tevékenységeket sokszor kell ismételni, gyakorolni ahhoz, hogy az alkalmazó képes tudás kialakulhasson, stabilizálódhasson,
- a képességek fejlődését egyénenként kell ismerni (részképességek hiányát is),
- tolerálni kell a képességbeli különbségeket a fejlődés eltérés ütemét,
- a képesség és a tevékenység annyira mélykapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelőnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- biztosítsuk a gyermekek számára a képességeik kibontakozásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,
- a gyermeket folyamatosan figyeljük meg, hogy tiszta képet szerezzünk meglévő képességeikről. Ennek ismeretében törekedjünk a képességek fejlesztésére,
- vegyük figyelembe a kiemelkedő képességű és részképességűek fejlődésében elmaradott gyermekeket egyéni fejlesztési terv alapján, gyakoroljunk hatást rájuk,
- minden gyermek képességét önmagához-a saját lehetőségeihez viszonyítva igyekezzon fejleszteni.

4. Az óvodai élet megszervezése

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami a gyermekek számára biztosítja a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. A napirend kialakítását a folyamatosság és rugalmasság hassa át, figyelembe véve a helyi feltételeket, szokásokat, igényeket. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. Az étkezésnél a gyermekcsoport összetétele és a helyi lehetőségek összevetése döntse el, hogy önkiszolgáló, vagy naposi rendszerben, vagy a kettőt kombinálva oldjuk meg feladatainkat. A napirend adjon lehetőséget arra, hogy minden gyermeknek kényelmes, elegendő helye, mozgási lehetősége és a tevékenykedéshez szükséges elegendő eszköze legyen.

Biztosítsunk érdekes, színes, változatos tevékenységeket.

A helyes életritmus életkoronként is eltérést mutat. Minden tevékenységnél feltétel a jó hangulat, oldott légkör, kellemes közérzet. A szabályok, szokások kialakításához hosszabb idő szükséges, meghatározó a gyermekek egyéni képességei, adottságai, fejlettsége.

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, váratlan események hatására.

Napirend:

Időtartam	Tevékenységek
6.30 – 8.20	Gyülekezés, játék, gondozás, szabadidős tevékenység
8.20 – 8.40	Mindennapos testnevelés
8.40 – 9.15	Gondozás, reggeli
9.15 – 11.45	Komplex foglalkozás, játék és szabadidős tevékenység (udvari tevékenység, séta)
11.45 – 13.00	Gondozás, előkészületek az étkezéshez, étkezés előkészületek a pihenéshez
13.00 – 15.00	Pihenés
15.00 – 17.00	Felkelés, gondozás, uzsonna, játék és szabadidős tevékenységek, hazamenetel.

A **heti rendben** a napirendhez hasonlóan érvényesüljön a folyamatosság, rendszeresség, nyugalom. A heti rend különösen nevelési év elején másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe. A heti rend összeállításánál figyelniünk kell: jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek, javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

Differenciált egyéni bánásmódra minden gyermeknek szüksége van. A gyermek fejlettsége, sajátosságai, otthoni élményeik, aktivitásuk általában különbözik.

Ezért fontos: a gyermek tulajdonságainak a fejlődést legjobban biztosító nevelési ráhatásoknak, a gyermek adott szintjéhez szabott feladatoknak a pontos meghatározása.

Mindennek alapja, hogy ismerjük a gyermek egyéni jellemzőit, megfigyelését folyamatosan végezzük.

Kiscsoportban év elején elkészítjük a gyermek anamnézisének.

Ismerkedünk a családdal, környezettel. Folyamatosan vezetjük az **Egyéni fejlettségmérő és fejlesztést meghatározó lapot**.

Az óvoda feladata, hogy időben felismerje a gyermek átlagtól eltérő képességét, segítse azok kibontakozását.

Módja:- speciális foglalkozás keretein belül

- sajátos tevékenységek szervezésével

Ez nem jelenti a többi gyermektől való elkülönítést, sőt a többi gyermek is lehetőségeihez mérten részt vesz a tevékenységekben.

Azoknak a gyermekeknek az esetében, akiknek fejlettsége nem éri el a kívánt mértéket, felzárkóztató, kompenzáló kiscsoportos foglalkozásokat szervezünk.

Tekintettel kell lennünk arra, hogy a velük való bánásmód ne jelentsen számukra hátrányos megkülönböztetést.

5. Az óvoda nevelésének alapvető keretei

5.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél: - Testi – lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során.

- A környezet tisztántartására, a környezet rendjének óvására való igénykialakítása, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A szervezet ellenálló képességének növelése.
- Helyes táplálkozási szokások kialakítása.
- A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése.
- Öltözködési szokások fejlesztése.
- Egészségmegőrző szokások kialakítása.

Feladat: - Egészséges környezet biztosítása.

- A gyermek gondozása /testápolás, öltözködés, táplálkozás/
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése, mozgásigényének kielégítése.
- Helyes életritmus biztosítása.
- Betegségek megelőzése, korrekciója.
- Egészségügyi szokások, készségek, képességek elsajátíttatása.
- Egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

5.1.1. A fejlesztés tartalma

1. Egészséges környezet

Megfelelő tárgyi környezet, melynek egyik színtere az óvoda udvara.

Udvarunk megfelelő méretű, játékelátottsága közepes.

Napos és árnyékos rész, füves terület egyaránt a rendelkezésükre áll, biztosítva a változatos tevékenységhez a színteret.

Az óvoda helyiségeinek elrendezését, nagyságát változtatni már nem tudjuk, ezért nagyobb hangsúlyt kap a szervezés a mindennapi munkában.

A csoportszobák megfelelő méretűek, felszereltsége megfelelő. A világítás megfelelő, a szellőztetés biztosított.

Az egészséges, tiszta környezet fenntartásának legfontosabb feltétele az alapos takarítás, fertőtlenítés, melyben időnként a gyermekek maguk is aktívan részt vesznek.

2. Betegségek megelőzése, korrekciója

Óvodába csak egészséges gyermek járhat, a napközben megbetegedett gyermeket szükségesetén orvoshoz visszük, a szülőt értesítjük.

Figyelnünk kell a személyiségzavarokra, neurotikus tünetekre, melyek kedvezőtlen családi légkör, súlyos lelki megrázkódtatás hatására alakulnak ki. A leggyakoribb tünetek: a gyermek ingerlékeny, kapkodó, visszahúzódó félénk, sírós, passzív, agresszív, nem tudja figyelmét összpontosítani. Ezek a gyermekek fokozott törődést igényelnek.

A tartási rendellenességek megelőzése érdekében figyelni kell a helyes testtartásra, rendszeres fejlesztő mozgással javítható.

Ugyanez alkalmazható a lúdtalp esetében is.

A helyes életritmus a nyugodt, kiegyensúlyozott óvodai légkör szervezeti kerete a napirend.

3. Egészségügyi szokások, készségek, képességek elsajátítása

3.1. Táplálkozás

A növekedés és fejlődés alapvető feltétele.

A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben és elosztásban a napi tápanyagszükséglet 65 – 70 %-át kapják meg. Az étlap összeállításánál mindezt figyelembe vesszük, hogy a kellő építőanyagok: fehérje, szénhidrát, vitaminok, ásványi sók, megfelelő mennyiségben szerepeljenek. Ugyanígy a tej és a tejtermékek, gyümölcsök, zöldségfélék.

Ismernünk kell az egyes gyermek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, a kívánt táplálkozási követelmények betartásában fokozatosan, tapintatosan járunk el.

Fordítsunk gondot az étkezés megszervezésére, arra, hogy az étkezésekre azonos időpontban kerüljön sor.

3.2. Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség

szerinti tisztálkodásukat és a tisztaság iránti igényüket fejleszti.

Alkalmazkodunk a gyermek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz és befolyásoljuk az otthoni szokások alakulását.

Biztosítjuk a kézmosást, bizonyos tevékenységeknél külön is, a fésülködést, fogmosást. A papírzsebkendő a gyermek számára elérhető közelségben legyen.

A gyermekek fokozatosan az egyéni fejlődés ütemének megfelelően jutnak el a személyes gondozottság igényléséig.

3.3. Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás hatásai ellen, de fejleszti a gyermek ízlését, önállóságát is.

Szülők számára is elfogadott a réteges öltözködés, amely a gyermek egyéni igényeit szolgálja. A lúdtalp megelőzése érdekében nem javasoljuk a sarok nélküli cipőt váltócipőnek.

Az edzés nagyon fontos az egészség megőrzéséhez. A légfürdőzés, a tornaruhában végzett testnevelés, és a szabadban töltött idő hozzájárul a gyermekek egészségének, erőnlétének fokozásához. Nagyon sok időt töltünk a szabadban, az időjáráshoz alkalmazkodva.

Sokat sétálunk, kirándulunk.

3.4. Pihenés, alvás

A délutáni pihenést minden nap mese előzi meg. Gondoskodunk a csoportszoba szellőztetéséről, a belső-és külső ingerek kiküszöböléséről, a kényelmes, megfelelő nagyságú fektetőkről. Gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk /játék, más tárgy/.

5.1.2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Legyenek igényesek a tisztaság iránt, mosakodjanak önállóan, törölközzenek, használják a körömkefét, a fésűt, tartsák rendben hajukat. Önállóan mossanak fogat, fogápoló szereiket tartsák tisztán. Használják helyesen a zsebkendőt. Saját magukat szolgálják ki, tevékenykedjenek önállóan, vigyázzanak holmijukra.

Étkezzenek tisztán, közben viselkedjenek kulturáltan.

Használják megfelelően az evőeszközöket, öltözzenek önállóan, vetközzenek, tartsák rendben holmijukat. Kössék meg cipőjüket. Legyenek képesek önállóan eldönteni, hogy fel vagy levessenek magukról ruhadarabot.

Ügyeljenek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.

Óvatosan bánjanak az eszközökkel, berendezésekkel, szüntessék meg a rendetlenséget. Válják igényükké a levegőzés, szívesen tornázzanak, vegyenek részt mozgásos játékokban.

5. 2. Az érzelmi- erkölcsi- közösségi nevelés és a szocializáció biztosítása

Cél

A személyiség kifejlődése során optimális kapcsolat alakítása a szűkebb és tágabb társadalmi környezettel.

Pozitív érzelmi viszonyulásra törekvés, úgy az akaratú életük, mint jellemvonásaik alakításában, tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét.

Eerkölcsi, érzelmi és akaratú tulajdonságok kialakítása: figyelmesség, egymás segítése, fegyelmezettség kooperáció, illetudó viselkedés, együttérzés, kitartás, nyíltság, felelősség, feladattudat, szabálykövetés.

Egymás közötti bizalom kiépítése /óvónő – gyermek, gyermek – gyermek között/.

Feladat

Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktus felvételre.

A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.

A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.

A konfliktusok kezelése.

A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet kialakítása.

A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.

Arra nevelni a gyermeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában.

5.2.1.A fejlesztés tartalma

1. Az érzelmi nevelés és a szocializáció feltételeinek megteremtése

Törekednünk kell:

Barátságos, derűs légkör kialakítása, ami biztonságérzetet nyújt a gyermek számára.

A derűs alaphangulat tevékenységre serkent.

A gyermekek közösségi életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, a gyermekek ötleteinek, igényeinek megfelelően formálódjanak.

Mindenütt legyenek kuckók, leválasztott sarkok, amelyek növelik a csoportszobák családi jellegét.

A derűs légkör alapozza meg a gyermekek érzelmi kötődését óvónőjükhöz, a felnőtt dolgozókhöz. Példamutató magatartás, bánásmód, hogy a gyermek jól érezze magát.

2. Kapcsolatok biztosítása, elősegítése

A felnőtt – gyermek kapcsolat alapja és háttere minden pedagógiai munkának.

Az érzelmekre épülő szeretetteljes kapcsolat lehet az alapja az új megértésének, az élmény feldolgozásának, a szociális viselkedésminták átvételének, a normák, szabályok elfogadásának a konfliktushelyzetek megoldásának.

Az óvónő személyisége, viselkedés-modell a gyermek számára, ezért igyekezzen minden gyermekhez szeretettel, megértéssel fordulni.

Magatartása legyen határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte.

Bánjon a gyermekekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva.

Követeléseiben vegye figyelembe a gyermekek fejlettségét, törekvéseit, de tartsa szem előtt fejlesztésük feladatait is.

Az óvónő és a gyermek kapcsolatának fontos követelménye, hogy az óvoda valamennyi dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, minden gyermek számára elfogadó és toleráns, tehát minta értékű.

3. Gyermek – gyermek közti kapcsolatok

A személyiségfejlesztésben több szempontból is fontos, az egészséges “én” fejlődéshez biztosítja a sokoldalúságot, az egyes gyermeket gazdagítja.

A kortárs is modell a gyermek számára, amit egy vagy több gyermek átvesz – ezek egy része állandósul, a gyermek beiktatja szokásrendszerébe.

Figyelnünk kell, hogy a gyermek:

- “én” tudata megerősödjék,
- én-képe a különböző kapcsolatokban és tevékenységek során differenciálódjék,
- figyeljenek egymásra
- legyenek képesek beleélni magukat más gyermek helyzetébe.

Segítenünk kell az egymáshoz közeledő gyermekek tevékenységét, barátságok alakulását.

A konfliktusok kezelését önállóan oldhassák meg, beavatkozásra csak akkor kerüljön sor, ha veszélyben van a gyermek.

Segítsük a közös feladatmegoldásokat, tapasztalhassák meg, hogy közösen örömtelibb és eredményesebb minden tevékenység.

Fontos, hogy a gyermek elfogadja társaitól eltérő külsejét, viselkedését.

4. Értékek, normák közvetítése

A közösségi szokások előfeltételei annak, hogy a gyermekek beilleszkedjenek a közösségbe.

Kialakításuknál kezdettől figyelni kell arra, hogy pozitív érzelmekhez kapcsolódjanak, és lassan felismerjék a szokás értelmét és minél önállóbban alkalmazzák a gyermekek.

Ezeket ismerje az óvónő és a köszönés, kérés, segítség révén a saját példaadásával adjon mintát a gyermeknek az utánzásra.

Határozzuk meg az együttélés szokásait, normáit, elősegítjük az azokhoz való alkalmazkodását, a szoktatást példamutatással, a követelmények következetes betartásával alakítjuk.

Mindez az óvónőtől az egyéni bánásmód széleskörű alkalmazását kívánja meg.

5. Az együttélés, a viselkedés érvényesítendő módjai

A bizalom a felnőtt- gyermek, gyermek – gyermek kapcsolat alapja, feltétele minden emberi együttlétnek. A szeretetteljes magatartás, barátságos, biztonságos légkört biztosít a gyermekek számára. Segítjük őket érzelmeik megjelenítésében, követendő példát mutatunk.

A tiszteletadás alapvető követelmény, tisztelet a családtagokkal, az óvoda dolgozóival, vendégekkel, csoporttársakkal szemben. Megnyilvánulásai szóban és kommunikációs helyzetekben. A csoporttagok

egymás iránt érzett és kinyilvánított megbecsülése.

Figyeljenek társaik és a felnőttek munkájára.

Tevékenységük során gyakorolják a tapintatos viselkedést (pl. vigasztalják szomorú társukat) .

Legyenek figyelmesek, a segítségnyújtás számtalan formáját legyen alkalmuk megélni, (segítsenek egymásnak, a kisebbeknek). Legyenek türelmesek.

6. Beszoktatás – fogadás

A beíratást családlátogatás követ, ismerkedünk a gyermekkel, szüleivel, környezetével.

Lehetővé tesszük, hogy ellátogassanak az óvodába, megismerje a dolgozókat, a környezetet. Óvodakezdekor a fokozatosságot alkalmazzuk, mindig tovább marad a gyermek.

7. Érzelmi nevelés és szocializáció

Alakuljon ki a gyermek "én" tudata és érvényesítési törekvései. Legyenek képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Fogadják el a másságot.

Szívesen tevékenykedjenek együtt társaikkal, fogadják el és tartsák be a tevékenység által megkívánt magatartásformákat. Akaratukat tudják alávetni mások akaratának.

Érdeklődjenek egymás iránt, legyenek tekintettel egymásra. Figyeljenek egymás játékára, alkotására, hallgassák meg a felnőtteket, társukat.

Tudják, hogy egy összetartozó csoport tagjai. Örüljenek a közösen elért sikereknek.

Bízzanak önmagukban és társaikban. Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól. Legyenek udvariasak, köszönjenek, a vendéget helytel kínálják.

Segítsenek egymásnak és a kisebbeknek, öltözködés, étkezés, séta közben. Alkalmazkodjanak a szabályokhoz, alakuljon ki feladattudatuk.

Álljanak készen az óvodai élet elfogadására.

5.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

Cél

A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani, tudjon eligazodni a világban.

Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, megnyilatkozni tudó élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán, helyesen beszélnek.

Feladata

- Sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása.

A megismerő tevékenységet segítő képességek (figyelem, gondolkodás, megfigyelőképesség, emlékezet, alkotóképesség, érzékelés, észlelés, képzelet) fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

Beszéd és kommunikációs képességek alakítása és fejlesztése.

Differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés.

Érvényesüljön az óvónő modell szerepe.

5.3.1.A fejlesztés tartalma

Kiinduló pontunk az óvodába érkező gyermek értelmi szintje, észlelésének, megfigyelőképességének fejlettsége.

3-4 éves korban elsősorban a megismerő tevékenységet erősítjük, s az ehhez kapcsolódó képességeket fejlesztjük (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet) manipulációs játék, helyszíni megfigyelések alkalmával, sokoldalú tapasztalatszerzés útján.

Befolyásoló az egyéni fejlettség.

Iskolás korig a hangsúly az ok-okozati összefüggések észrevétele a gondolkodás, a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése.

A gondolkodás – fogalomkör – környezeti tényezők biztosítása.

A helyes gondolkodás feltétele: a gyermek tudjon összehasonlítani, meglássa a dolgok közötti hasonlóságokat és különbségeket. Fontos az érdeklődés fenntartása, minél több lehetőség az ismeret-és sokoldalú tapasztalatszerzésre.

Játékos-és mozgásos tevékenységek biztosítása.

A beszédfejlesztés leghatékonyabb eszköze az óvónő példamutató beszéde, kommunikatív viselkedése, szeretetteljes beszéd kezdeményezése és beszédkapcsolata.

Az óvónő legyen modell értékű:

Elfogadó, együttműködő, kapcsolatteremtésben kezdeményező.

Ismerje a gyerek szokásait, örömeit, bánatait.

Legyen meleg és támogató, határozott és következetes.

Engedjük a gyermeket beszélni, ne törjük le beszédkedvét, bátorítsuk, ha kell, javítsuk annak nyelvtani helyességét, korrigáljuk azt.

Az anyanyelvi és kommunikációs képességfejlesztés eszközei:

Mondókák, versek, mesék, bábok, kommunikációs játékok.

Ezek szorosan kapcsolódnak a mindennapi élethez, a fejlesztés területeihez.

5.3.2. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Vegyen részt a különböző tevékenységekben.

Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani.

Kialakul tér-és időészlelése.

Önkéntesen figyelme szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.

Sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége.

Rendelkezzon problémafelismerő és megoldó képességekkel.

Meglátják dolgok közötti összefüggéseket, el tudnak vonatkoztatni, általánosításokra képesek. Próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.

Beszédük összefüggő, képesek végighallgatni egymást.

Tisztán ejtenek minden beszédhangot, a mondatokat megfelelő hanglejtéssel, hangsúllyal használják.

6. Az óvodai nevelés tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai, SNI gyermekek fejlesztése

6. 1. Játék

*„Gyermekeink úgy fognak holnap dolgozni, ahogyan ma játszanak:
alaposan és kitartóan vagy figyelmetlenül és unottan.”*

(Elisabeth Plather)

A játék a hatékony személyiségformáló hatása miatt megkülönböztetett helyet kap az óvodai nevelőmunkában. Fejlesztő hatását, szerepét kiterjeszti az egész pszichikumra. A gyermekjátékos tevékenységben dolgozza fel mindazokat a tapasztalatokat, amelyeket a szűkebb és tágabb társadalmi környezetben szerez. A játék során a gyermek feloldódik, átadja magát az önfeledt, élményt adó tevékenységnek. Az élmény növeli az aktivitást és kitartást, így a játék, kreativitásukat fejlesztő, és erősítő tevékenységgé válik. Fejlődik társas viszonya, mert az együttes játékszabályok, normák betartására készíti. A gyermek a játék minden helyzetében önállóan dönthet, ez a szabadság érzését biztosítja számára. A szabadságot, annak megélését is tanulni kell. Korlátok, vagyis szabályok, egyezségek nélkül nincs szabadság. Az óvodás korú gyermek a szabadság érzését is tevékenykedése közben éli át, gyakorolja be. A játék a gyermek számára a szabadság gyakorlásának természetes terepe és alkalma, vagyis semmi mással nem helyettesíthető és pótolható szabadságélmény-forrás. A játék legnagyobb öröme tehát a szabadság érzetében rejlik. Az igazi szabadságot azonban csak abban az esetben gyakorolhatja és tapasztalhatja, ha az értelmes korlátokat is meghatároztuk. Az életre nevelés

a játékból indul, a játék segítségével teljeseedik ki. Épp ezért fontos, hogy a napirendben a tevékenységek megszervezésekor a játék megkülönböztetett időarányt kapjon. Az önfeledt játék tudatalatti tartalmakat is képes a felszínre hozni, ezáltal az esetenként szorongást okozó hatásokat kompenzálni. Nevelőértékük meghatározó a személyiségfejlődés folyamatában.

A játék formái az óvodában:

- gyakorló- vagy funkciójáték
- szimbolikus – szerepjáték
- konstruáló, építő játék
- szabályjáték
- barkácsolás

Célunk

Legyenek képesek intellektuális, mozgásos és szociális tapasztalatok, élmények átélésével gyermeki vágyaik és ötleteik kibontakoztatására játéktevékenységekben. Örömmel és bátran válogassanak játékeszközök és tevékenységek között.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Feltételek biztosítása (nyugodt légkör, elegendő hely–idő–eszköz és élményszerzési lehetőségek) az elmélyült játékhoz.
- 3-7 éves korig megjelenő játékfajták tartalmának, minőségének alakítása az egyéni sajátosságokhoz igazodva.
- A támogató környezet megteremtése során figyelembe kell vennie a gyermekek előzetes tapasztalatait és ezekre kell építeni.
- Különböző játékfajták megjelenésének elősegítése.
- Kooperációs és kommunikációs képességek fejlesztése.
- Érvényesítse a szabad játék túlsúlyát és segítse a gyermeki fantázia kibontakozását.
- A játéktevékenység irányítása során személyre szabott, pozitív, egyéni és fejlesztő értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakoztatását.
- Olyan ösztönző helyzetet igyekszünk a gyermekek számára kialakítani, amelyben a kreativitása megnyilvánulhat.
- A napirenden belül elegendő időt és helyet biztosítunk a játék számára.
- Ötleteket, lehetőségeket, helyzeteket teremtünk a sokszínű játék kialakulásához.
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartjuk.
- A játékba integrált tanulási lehetőség biztosítása a folyamatos élménynyújtáson keresztül.
- Szívesen játszanak társaikkal, legyenek képesek a szerepek elosztására és a szabályok felállítására.
- Az alkotó képesség, az ötletesség, eredetiség, a problémamegoldás kibontakoztatásának elősegítésére.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Az óvónő feladata a játék feltételeinek megteremtése. A tevékenységközpontú programunk alapelve,

hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a szabad játékra. Megfelelő kezdeményezéssel, a gyermekekkel közösen készített egyszerű játékeszközök motiváló hatására építve lehetővé tesszük, hogy a környezetünkben végbemenő történések, aktualitások, óvodai életünk egyéb tevékenységformái a játékfolyamatokba integráltan, komplexen megjelenjenek. Ezt a játék témájának kezdeményezésével, a játék tartalmának elmélyítésével, a csoportszobában megkezdett játék folytonosságának biztosításával – indirekt módon - valamint eszközkészítéssel, eszközök biztosításával segítjük. Biztosítjuk a játék szabadságát a társválasztás, az eszközválasztás és a játékfolyamat szabad kiválasztásának terén. Tiszteletben tartjuk a gyermek jogát az elutasításhoz társválasztás, eszközválasztás esetében is. Élmények, tapasztalatok nyújtása. Akkor, amikor óvodás gyermekek életéről, játékaról gondolkodunk nagyon sokszor, és sok viszonylatban előkerül az élmény fogalma. A gyermeki játéknak is egyik fontos feltétele, hisz játék közben átismétli azt, amit a környezetében látott, hallott, tapasztalt. Élmények nélkül nincs, nem alakulhat ki a játék. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból, a környezetből hoz az óvodás, vagy legyen az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Feladatunk, hogy a gyermekek számára minél több élményt biztosítsunk a játék fejlesztéséhez.

A gyermekek tapasztalatokat, élményeket szerezhhetnek

- közvetlen környezetükből, a családból, (pl. közért, piac, buszállomás)
- óvónővel való beszélgetés, együttjátszás során,
- társaik játéka során,
- közvetlen tapasztalás során, (pl. séták)
- médiák által, (tv, videó)
- kulturális intézményeken keresztül, (mozi, bábszínház, kiállítás)
- egyéb intézmények során. (tűzoltó, könyvtár, posta)

Következetes szabályok felállítása

A csoportonként kialakított szabályok a rendet, egymás nyugalmaát biztosítják. Fontos, hogy a vigyázzanak egymás játékára. Az eszközöket a gyermekek kérik el egymástól, alakuljon ki konszenzus a szerepek kiosztása során.

A játék fejlesztése

A játék fejlesztése óvodánkban szituációtól függő. A 3-4 évesek esetében mintát nyújtunk, tevőlegesen is részt veszünk a játékba. A nagyobbak játékát ötletekkel segítjük, ha kell, eszközzel továbblandítjuk. Ha a gyermekek játéka tartalmas, nyugodt, a felnőtt szemlélődő, játékkövető. A durvaság megakadályozása, a testi épség megvédése minden csoportban lévő felnőtt kötelessége.

Játékidő

Mivel a játék alapvető tevékenység ezért természetes, hogy a napirendben erre biztosítjuk a legtöbb időt, hogy ki tudjon alakulni az elmélyült játék.

Megfelelőhely a játékhoz

Megfelelő tér biztosítása a csoportszobában és az udvaron is fontos. A csoportszoba kialakításánál figyelembe vesszük a csoportok összetételét, életkorát és egyéni igényeit. A nyugodt hangulatú játéktevékenység megteremtéséhez elkülönített sarkokat, „kuckókat” alakítunk ki. Biztosítjuk a gyermekek számára a szabad rendezkedést a csoportszobában, hogy ők maguk is a különböző eszközök kreatív használatával a csoportszobát átrendezhessék, maguknak új játéktereket alakíthassanak ki.

Játékszerek

A játékeszközök biztosításánál figyelünk a gyermek élményeire, tapasztalatra. A játékban nagy lehetősége van az egyéni ismereteknek megfelelő differenciált eszközök biztosításának.

Az óvónőnek ismernie kell a különböző játékok fejlesztő hatását. A játékeszközök megválasztásánál figyelünk, hogy esztétikusságra és tartósságra, fejlesztő hatásra. A játékszereket, eszközöket olyan elérhető közelségben helyezzük el, hogy azokat a gyermekek szabadon használhassák. A játékeszközöket cserélgetjük a csoportok között, ezzel biztosítjuk a változatosságot. A játékszerek-eszközök birtoklásánál előforduló konfliktushelyzetek megoldásának indirekt, ill. ha szükséges direkt módon történő segítségével alakítjuk csoportunk szocializációját.

Az óvodapedagógus személyisége

A játék légkörének kiegyensúlyozottságát meghatározza az óvónő személyisége, viselkedése, hangneme. Legyen mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész partner, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek. Segítése akkor fejlesztő, ha az csak olyan szintű és mértékű, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van. Az óvodapedagógusnak közvetítenie kell a társak felé azt, hogy a szomorúakat, elesetteket, bátortalanokat felkarolni, segíteni kell, a rendbontókat pedig, tapintatosan megszéldíteni.

A fejlődés várható eredményei:

- Legyenek képesek akár több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- Konstruáló játéku legyen kreatív.
- Mozgásos és értelmi szabályjátékok szabályait értsék meg és törekedjenek betartásukra.
- Viselkedésük a játékban legyen kulturált.
- Képesek legyenek döntéseket hozni: kivel, mivel, hol szeretnének játszani.
- Önállóan is készítsenek a játékhoz eszközöket.
- Az elmélyült, tartós, témájában gazdag játék.
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását.
- Kedves játékszereit is át tudja adni.
- Szívesen részt vesz a szabályjátékokban, egészséges versengés jellemzi: vereségeit, győzelmeit elfogadja.

- SNI és HHH gyermekek egyéni fejlettségi szintjéből kiindulva önmagához képest legoptimálisabb fejlettségi szint elérése.

Sajátos nevelési igényű gyermekek játéktevékenysége

A testi fogyatékos gyermeknek is igénye a játék, annak minden kedvező hatásával. Fontos a nyugodt, kiegyensúlyozott légkör, hogy a gyermek fokozottan biztonságban érezze magát, figyelmét a tevékenységre tudja összpontosítani. A sokirányú tapasztalatszerzés elősegítésére fontos a minél hosszabb megszakítás nélküli játékidő biztosítása, ezért számunkra különösen kedvező a folyamatos napirend. Törekedni kell arra, hogy a fogyatékos gyermekeket is minél hamarabb bevonjuk az épekkel való közös játékba. Lehetőséget kell biztosítani a pozitív és negatív élmények „kijátszására”, valamint, hogy a sérült gyermekek is mindenfajta játéktevékenységben részt vehessenek. A játék minden fajtájának nagy szerepe van az utánpótlásnak, amelyben a fogyatékos gyermek részére az ép gyermek megfelelő mintát tud nyújtani.

Mozgásos játékban fellépő nehézségek

Különösen figyelni kell arra, hogy a különböző mozgásos játékot játszó gyerekek ne zavarják egymást, az épek vigyázzanak sérült társaikra, és a sérülés mértékétől függően, a mozgáskorlátozott gyermekek is igyekezzenek alkalmazkodni társaikhoz. Meg kell találni a játékban azt a feladatot, amit a sérült gyermek is meg tud oldani. Például, változtatni lehet a járás, futás módján (pld.: négykézláb járással). A labdajátékokban a pedagógus kreativitásán múlik, hogy miként tudja bevonni a sérülteket a játékba. Ha egyáltalán nem tud részt venni, akkor például, kapjon például játékvezetői feladatot, vagy pontozza az eredményeket, stb.

6.2. Az óvoda munkajellegű tevékenységei

Az óvodás gyermek óvodán kívül is végezhet munkát, sőt óvodánk helyzetéből adódóan (falusi óvoda – korlátozott lehetőségekkel) ezek a munkaalkalmak hatásukban még meg is haladhatják az óvodában biztosított munkalehetőségeket.

Természetesen a gyermekek nem mindegyikének van módja a munkafajták szélesebb körében részt venni, azokkal kapcsolatban tapasztalatokat szerezni.

Tehát az óvodába lépő gyermek már rendelkezik a munkával kapcsolatos elemi tapasztalatokkal, bár ezek néha csak esetlegesek és ellentmondásosak, a környezettől és a gyermek érettségétől függően. A gyermekek nem azonos készségekkel jönnek óvodába. A gyermekek tevékenysége erősen érzelmi színezetű, nagymértékben az óvónőtől függ, hogy milyen tevékenység iránt ébred érdeklődés a gyermekben. Ezért is kíváncsi az óvónőtől a munkához fűződő, a példaértékű pozitív viszonykialakítása.

A gyermekek utánpótlás tevékenységére alapozva – a felnőttek adják a mintát, az általuk használt tárgyakkal, a velük végzett munkafolyamatokkal.

Az óvónő feladata, hogy a gyermekek munkáját minden sajátosságával komolyan vegye és pedagógiai magatartásával úgy hasson a gyermekekre, hogy a jó munkavégzéshez való beállítódást, képességeik kibontakozását, érzelmeik alakulását minél inkább segítse.

A mai gazdasági helyzetben – amikor is mindkét szülő rohan, a gyermekekre egyre kevesebb idő jut, a szülők elvárják, hogy az óvoda szinte teljesen átvegye a munkára, önállóságra való nevelést. A gyermekeknek a munkáról – szinte csak – mint a javak szerzéséről van fogalmuk.

A munkatevékenységekhez eszközök biztosítottak, tárolásuk megfelelő módon történik:

- napos kötény – étkező asztalok mellett, kis fogason
- tisztálkodáshoz – mosdó helyisége megfelelő
- öltözködéshez – megfelelő méretű bútorok
- takarításhoz – takarítóeszközök tárolójukban
- csoportdíszítéshez – barkácsoláshoz szükséges eszközök polcon szükség szerint
- udvartakarításhoz – kerti eszközök – udvari tárolóban
- madáretetéshez – madáretetők az udvaron.

6.2.1. Tevékenység célja:

- A munkához való pozitív viszony kialakítása, a munka igénylése, szeretete.
- A kedvvel végzett munka hatására alakuljon ki a gyermekben a munkavégzés készsége és szokása.
- Felelősségérzés fejlődésének hatására bele tudják élni magukat mások helyzetébe, tudják mások munkáját becsülni.
- Közös munka folyamán a gyermekek tanuljanak meg egymáshoz alkalmazkodni, egymást segíteni, támogatni.
- Ismerkedjenek meg a munkaszervezés elemeivel, célszerű munkamegosztással.
- Önállóságra nevelés.
- Tevékenységük közben szerzett tapasztalataik egészítsék ki meglévő ismereteiket.
- A természetben végzett munka fejlessze az izom-csontrendszert, fokozza a betegségekkel szembeni ellenállást.
- Kerti munka ébressze fel a gyermekekben a természet szeretetét.
- Szellemi és fizikai aktivitás fokozása.

6.2.2. Feladatok

- Többféle munkalehetőség biztosítása, hogy a gyermekek fejleszthessék képességeiket, tapasztalataikat gazdagítsák.
- Rendszeres munkavégzést szokássá érlelni.
- Megőrizve a munkával kapcsolatosan is tapasztalható nagyfokú tevékenységi vágyat, kiszélesíteni a különböző munkaformákat.
- Eljuttatni a gyermeket odáig, hogy a kezdeti öncélú indítékok közösségi indítékot kapjanak.
- Munkalehetőségek hozzájáruljanak a kötelességtudat, felelősségtudat kialakulásához.
- Az egyéni munkaütemet kellőképpen serkentsük.

- Differenciált segítségadás.
- A gyermekek maguk ismerjék fel a munka elvégzésének szükségességét.

Feltételek megteremtése:

1. Életkorukhoz, fejlettségi szintjükhöz mért munkalehetőségek.
2. Derűs, nyugodt légkör.
3. Megfelelő idő a napirendben a munkára.
4. Munkavégzés során higiénés és balesetvédelmi szabályok betartása, testi épség megóvása.

6.2.3. Munkajellegű tevékenységek tartalma

1. Mindennapi élettel kapcsolatos tevékenység:
 - naposi munka – terítés, ételkínálás.
 - teremrendezés
 - játékelrakodás
 - önkiszolgálás
 - öltözködés
 - tisztálkodás
2. Alkalmi munkák:
 - játékválogatás,
 - teremdíszítés- ünnephez igazodva,
 - ajándékkészítés – ünnephez igazodva,
 - segédkezés nagytakarításban,
 - babák fürdetése,
 - segítség felnőtteknek
3. Udvari munkák:
 - udvarrendezés,
 - télen madáretetés,
 - tavasszal virágültetés,
 - ősszel avargyűjtés, gyümölcszsűret.

A gyermekek életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően végzik a munkát vagy szemlélődnek, szabadon választhatnak.

6.2.4. A tevékenység várható jellemzői óvodáskor végére

- Legyenek képesek szükségleteiknek megfelelően ellátni magukat (öltözködés, önkiszolgálás).
- Törekedjenek önállóságra, vállaljanak önként is feladatokat.
- Ismerjék fel saját képességeiknek határait.

- Ismerjék meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Végezzenek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő feladatokat.
- Legyenek rendszeresen visszatérő feladataik.
- Teljesítsék pontosan megbízatásukat.
- Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit.
- Ismerjék a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Legyenek képesek az eszközök megóvására és saját testi épségüknek a megőrzésére.
- Legyenek igényeik a kisebb hibák kijavítására, amit munka közben felfedeztek.
- Gondozzák, óvják a környezetükben lévő növényeket.

6.3. Tanulás

Óvodai tanulás: a tudás megszerzésére irányuló tevékenységrendszer, mely a gyermek személyiségének fejlődését szolgálja, szervesen illeszkedik a gyermek egész tevékenységrendszeréhez.

6.3.1. Célja, feladatai

- Társadalmi, környezeti igényeket, lehetőségeket figyelembe véve a gyermek tájékozottságának elősegítése.
- Világ természeti- társadalmi jelenségeinek megértetése.
- Reális ismeretanyagok, tapasztalatok nyújtása a környezet egyes mozzanatairól.
- Gyermek megismerés vágyának felkeltése, személyiségének gazdagodása, fejlesztése.
- Sokoldalú cselekedtetés közben fejlődjenek a gyermek értelmi képességei, tanuláshoz való viszonya.
- Iskolai életmódra való előkészítése.
- Továbbá célunk, hogy a gyermekek legkülönbözőbb forrásokból szerezzenek olyan tapasztalatokat, amelyek segítik őket a világban való eligazodásban (pl. Utazás vonaton, villamoson)

6.3.2. Tanulások lehetséges típusai az óvodában

A játékba ágyazott nem szándékos tanulás a 3-6 éves gyermekek jellemző vonása, a tudást csupán érzékszervi tapasztalás útján szerzik:

Próba – szerencse útján szerzett tapasztalatok.

Feltételes reflexek kialakulása (kondicionálás).

Felismerés.

Különféle mozgások elsajátítása.

Magatartásformák, szokások kialakítása.

Az ismeretek elsajátítását szolgáló beszédfejlődés.

A játék az a színtér, ahol legeredményesebben és legváltozatosabb formában játszódik le a tanulás. Itt nyer teret a gyermek önálló tapasztalatszerzésre való törekvése, külső és belső valóság birtokba vétele.

Szintén a játék a legjobb színtér a verbális, a motoros és szociális tanulás számára.

A gyermek a játékban próbálja ki problémamegoldó képességét, felfedező képességét és belátásos tanulását is.

Tehát a játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban.

5-6-7 éves korban a spontán tanulás mellett teret nyer az irányított tanulás is.

Tanulás utáni vágy a kisgyermekben belső késztetés, melynek megnyilvánulása a kíváncsiság. Ennek kielégítése a gyermek fejlődése érdekében szükségszerű, kielégítése hiányában ez a természetük elsorvad, érdektelenségbe torkollik.

Ennek érdekében a pedagógusoktól elvárható a sokoldalú felkészültség, türelem, tolerancia.

A gyermekek a világot komplex módon érzékelik, észlelik és élik meg, ezért a tanulása során ebből indulunk ki. Így a **komplex foglalkozások** rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Fontos, hogy a gyermek nevelésében a valós élet nyújtotta minden lehetőséget, a foglalkozási ágak merev szétválasztása nélkül, tudatosan kihasználjuk.

Elismerjük, hogy a gyermek szabadon választott, spontán játékában, öltözködés, festegetés, vagy egy vita során ugyanúgy tanulási folyamaton esik át a gyermek, mint szervezett foglalkozáson.

Programunk a gyermek természetes megnyilvánulásaira, egyéni és életkori sajátosságaira építve tervezi a tanulási folyamatot. Ennek kiinduló pontjai a természeti és társadalmi környezetből származó gyermeki tapasztalatok.

A foglalkozások anyagát természeti-társadalmi környezet köré csoportosítjuk, hiszen ez a közeg mindent átfog, amelyről óvodás gyermeknek ismeretei vannak, gyermeki lélekhez, gondolkodásmódhoz közel áll.

A természeti témaköröket az évszakok köré csoportosítjuk, amihez szintén szervesen kapcsolódnak a társadalmi események ünnepek, hagyományok, emberek munkája.

A gyermekeket nem tudományágak szerint ismertetjük meg a világgal, hanem természetes egységben, tevékenységeikbe ágyazva.

Az óvónő törekedjék az ismeretek sokoldalú átadására.

Az óvodás gyermek szemlélete érzékelésen, észlelésen, megfigyelésen alapul, erre épül az emlékezet, képzelet és gondolkodás fejlődése. Mindennek fejlesztését az óvodai tevékenységrendszerben kell megvalósítani – a mindennapi életbe, játékba ágyazva.

A játék-tanulás elválaszthatatlan, mindkettő kiinduló pontjai a gyermek tevékenységvágya, játékos beállítódása, természetes kíváncsisága, önkifejezés, önállóságra törekvés vágya. Ezek a játékos tevékenységek óvodánkban kötött és kötetlen formában zajlanak.

Kis, középső csoportos korosztálynak: kötetlen kezdeményezés formájában naponta 1 x – 2 x 5-10 perc az adott témától, alkalomtól, helyzettől függően.

Nagycsoportosoknak az iskolára való felkészítés céljából kötött foglalkozásokat kívánunk tartani. Naponta 1 x – 2 x 20 – 30 perc az adott témától, alkalomtól, helyzettől függően.

Heti egy-egy alkalommal rendszerező foglalkozást kívánunk tartani, ahol a tapasztalatok tudatosítása, rögzítése, rendszerezése kötött formában.

Nagy szerepet tulajdonítunk annak, hogy a gyermekeket megtanítsuk a világ dolgaira való rácsodálkozásra, amely a közös élmények, felfedezések forrásaivá válhatnak.

Az így látható apró részletekre rendszeresen felhívjuk a gyermekek figyelmét, ezáltal tudatosulnak bennük a változások, a dolgok lényegét így értik meg.

A tanulás eredményei az alkalmazásban mutatkoznak meg. Sok lehetőséget kell teremtenünk, hogy a gyermekek tapasztalataikat, ismereteiket minél több helyzetben alkalmazzák, használják fel. A gyermek képességeinek megfelelő feladatokat, aktivizálódást, érdeklődést biztosító problémahelyzeteket teremtsünk.

A tanulás munkaformái óvodában foglalkozási áganként más és más típusúak. Lehetnek frontálisak, csoportosak és egyéniek. Alkalmazásuknak mértéke és módja függ a gyermekek életkori sajátosságaitól, foglalkozás céljától, tartalmától. Leginkább a csoportos, mikro csoportos és egyéni munkaformát alkalmazzuk.

6.3.3. Tanuláshoz felhasznált eszközökkel szemben támasztott követelmények

- Tegyük lehetővé a szükséges tapasztalatok megszerzését, alaposabb, sokoldalúbb elemzést, változatos gyakorlást.
- Segítsék elő a megértést, összefüggések felismerését.
- Biztosítsanak lehetőséget az egyéni és csoporttevékenységre.
- Mennyiségüknél fogva biztosítsák a zavartalan használatot.
- Esztétikusak, biztonságosak legyenek.
- A gyermekek szívesen használják őket.

6.3.4. A tanulás módszereiről

A tanulás folyamatát a gyermek életkori sajátosságaira építve tegyük hatékonyá. Érzelmi beállítódásukra számítva színes magyarázatainkkal, érdeklődést felkeltő kérdéseinkkel, hangulatkelto mozdulatainkkal, tárgy iránti nagyfokú érdeklődésünkkel érünk el eredményt.

Új iránti igényükre, fogékonyságukra építve új jelenség – tárgy bemutatása érdeklődésük középpontjába kerülhet. Utánzási vágyukat alapul véve modellül szolgál a felnőtt a gyermek számára.

Minden foglalkozásnak – attól függően, hogy kötött vagy kötetlen, kezdeményezett, vagy szervezett, illetve mikro-, makro csoportos vagy egyéni – eltérőek a módszerei.

Szeretnénk, ha mindinkább előtérbe kerülnének a gyermek egyéniségéhez szabott módszerek, így az önálló

cselekedtetés az egyéni elgondolások megvalósítása, improvizáció.

A tanulás sikeréhez elengedhetetlenül fontos a feltételek maradéktalan megteremtése, ami az óvónő feladata. Alapfeltétel a meleg – korlátozó, előítélet mentes, szeretetteljes légkör, melyben tiszteletben tartjuk az elmélyülten játszó gyermeket.

Szükséges a célszerűen berendezett csoportszoba, jól átgondolt szokásrendszer, lehetőségek megteremtése a gyermek szükségleteinek kielégítésére.

A tanulási tevékenységet játékidőben, megfelelő helyen naponta megközelítőleg azonos időben szervezzük. A folyamatban kialakítjuk a szükséges munkafegyelmet, segítjük az önálló feladatvégzést, halk beszédre, esetenként türelmes várakozásra szoktatjuk a gyermekeket. 5-6-7 évesek esetében követelmény, hogy feladataikat befejezzék, önfegyelemre épülő szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás erősítése érdekében. Mindezt nem iskolai módszerekkel, hanem a fent leírt óvodai tanulás módszereivel kell megvalósítani.

6.3.5. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Legyenek képesek azonosulni az óvónő által meghatározott feladattal.

- Alakuljon ki bennük az igény, hogy a feladatokat sikerrel oldják meg.
- Fejlődjön ki az együttműködő képességük.
- Alakuljanak ki a közösségi élet szempontjából fontos normák, együttélési szabályok (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, segítése).
- Szokjanak hozzá saját tevékenységül ellenőrzéséhez, segítőkészséggel értékeljék egymás megoldásait.
- Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel, készségekkel, képességekkel, önfegyelemmel.
- Tudjanak önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni megismert modellek alapján.
- Alakuljon ki feladattudatuk.
- Ismerjék saját értékeiket.
- Legyenek önállóak a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően szavakba, mondatokba foglalni.

6.4. Mozgás

Az óvodába kerülő egészséges gyermekek szívesen mozognak. Ezen a téren is mutatkoznak az egyéni fejlődési különbségek: az egyik lassúbb, gyorsabb, esetleg ügyesebb, vagy éppen nem rendelkezik a korának megfelelő motoros képességekkel. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi

szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Általános tapasztalat, hogy gyermekeink szeretnek szabadon és testnevelés foglalkozáson is mozogni. A helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulását, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlesztését sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékkal segítjük elő.

Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

Kihasználjuk az udvari mozgásos játéklehetőségeinket. A nagyobb gyermekeknek már igényévé vált a mozgásos játék vagy testnevelés, minden nap várják, aktívan részt vesznek benne.

Eszközkészletünk átlagos, a foglalkozásokhoz szükséges objektív feltételek egy része biztosított csak, a beszerzés folyamatos.

A szubjektív feltételek: mint az óvodapedagógus személyisége a mozgáshoz, testneveléshez való viszonya adott. A csoportszobában lehetőségeink szűkre szabottak.

6.4.1. Célok, feladatok

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés.
- Természetes mozgások alakítása, fejlesztés.
- Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése: pozitív én kép, önkontroll, érzelemszabályozó, teherbíró képesség.
- Testi képességek fejlesztése, alakítása (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- Egészséges versenyszellem kialakítása.
- Nagy és finom mozgások és a fizikai erőnlét fejlesztése, egyensúlyfejlesztés,
- Szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztés.
- Testrészek megismertetése, testséma ismerete.
- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése, szabálykövető társas viselkedés, együttműködő.
- A mozgás és játékigény természetes gyakorlatokkal történő kielégítése.
- A társakra és egymásra való odafigyelés fontosságának megtapasztalása.
- Erősítsék fel a gondozás- és egészséges életmódra nevelés hatásait.

6.4.2. A mozgásfejlesztés tartalma

A mindennapi mozgásos játékok – lehetőségeinkhez és az időjáráshoz mérten – biztosítottak. Arra törekszünk, hogy gyermekeink minél többet tartózkodjanak a szabad levegőn, célunk a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése. Kísérletezhessenek kedvük és bátorságuk szerint minden tornaszeren, udvari játékon.

A mindennapi testnevelés a gyermekek napirendjében fontos szerepet tölt be: felfrissíti, edzi őket, elősegíti

mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését.

A gyermekek a különböző nehézségű feladatokat fokozatosan egyéni képességeiknek megfelelően sajátítják el, fontos, hogy folyamatosan mozogjanak és a mozgás öröm legyen számukra.

A mindennapi testnevelés időtartama fokozatosan emelkedjen 20 – 30 percre.

3-4 éves gyermekeknél kezdetben 4-5 perc jó hangulatú, nyugodt, játékos légkörű foglalkozás biztosítja a mozgás megszerettetését. Később a csoport fejlettségi szintjének a mozgáshoz való viszonyának ismeretében tervezzék az óvónő a mindennapi testnevelés idejét.

Szintén az óvónő dönti el, hogy a testnevelés ideje alatt foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt.

A testnevelés időpontját a napi tevékenységhez igazodva tetszőlegesen választhatja.

Javaslatok

- Sorakozás után valamennyi foglalkozás jól ismert futójátékkal kezdődjön.
- Legtöbbször olyan foglalkozást szervezzen, melynek nagy részében játszanak a gyermekek.
- Legyen lehetőség minden foglalkozáson szabadon választott tevékenység végzésére (eszköz nélkül és előre kikészített eszközökkel).
- Legyen olyan foglalkozás is, ahol a kezdéstől a befejezésig csak labdáznak.
- A foglalkoztatási formák közül az együttes csoportfoglalkoztatás domináljon.
- A foglalkozásokon – az eltérő egyéni képességeket figyelembe véve – a differenciálás lehetséges módjai a következők:
 - különbség a végrehajtás tempójában,
 - eltérés a végrehajtás mennyiségében,
 - különbség a segítségadás mértékében
 - adott foglalkozáson egy feladat különböző szintű végrehajtása, feltételeinek biztosítása,
 - kötetlen játék a foglalkozásokon.

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik.

A természetes gyakorlatokat változatos formában, különböző irányban, eszköz nélkül is célszerű gyakoroltatni.

Járások, futások: természetes járás irányváltásokkal, speciális járássok, állatjárássok utánzása, ritmusra járássok, futás egyenes vonalban és irányváltásokkal, lassítás - gyorsítás, akadályok leküzdése, versenyfutás.

Szökdelések, ugrások: helyben és haladva (páros lábon, váltott lábbal) akadályokon át (le, fel, át).

Dobások, labdás gyakorlatok: labdafogások, labdaészlelés, labdagurítások, labda-vezetések, labda fel-és ledobások, (alsó és felsődobások), labdahajítások.

Támasz, függés-és egyensúlygyakorlatok: talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyen-súlyozás) padon gurulások, egyensúlyozás emelt szeren: (pad).

Gurulóátfordulás előre, hátra. Tarkóállás. Zsugorkanyarlati átvágás padon.

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok:

Szabadgyakorlatok: kartartások, nyakizom gyakorlatok, kar-,láb-, és törzsmozgások és testhelyzetek

Labdagyakorlat
karikagyakorlat
szalaggyakorlat
kendőgyakorlat
babzsákgyakorlat
kockagyakorlat
kisszékgyakorlat
padgyakorlat
párosgyakorlat.

Rendgyakorlatok: egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokba.

Játékok: futó játékok,
fogó játékok,
egyéni, páros, csoportos versengések
sorversenyek
szerep, utánzó játékok.

Foglalkozások a szabadban:

téli játékok: hógolyózás, szánkózás, atlétikai vonatkozású gyakorlatok.

A gyermekek napját az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit szervezete és idegrendszere igényel.

Mozgásukat az óvónő csak akkor korlátozza, ha veszélyt jelent saját magára vagy társára.

Az óvónő mintaadó magatartásával járuljon hozzá ahhoz, hogy a mozgás hozzátartozzon az életformához és az öröm forrása legyen.

6.4.3. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve tudják elsajátítani a természetes mozgások
- elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom erősítése, járás, futás).
- Tudjanak különbséget tenni a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerjék a vezényszavakat, tudjanak a hallottak szerint cselekedni.
- Tartsák be és kövessék az adott szabályokat.
- Mozdulás közben tudjanak irányt változtatni, jobbra, balra, hátra fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Legyenek képesek sor-és köralkotásokra.

- Egyensúlyozzanak egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban
- (10 – 30 cm) két lábon.
- Tudjanak egy-és páros lábon szökdelni.
- Ugorjanak át kisebb akadályokat.
- Tudjanak labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- A mozgásokban legyenek kitartóak.

6.5. Verselés, mesélés

6.5.1. Helye a nevelés folyamatában

Az óvodás korú gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese.

A verselés és a mesélés élmény a kisgyermek számára. Helye és ideje van mindig, ahányszor a nap folyamán lehetőség és igény van rá. A gyermekek szeretik a verset és a mesét, örömet okoz nekik és várják a vele való találkozást, kérik, igénylik.

Minden nap verselünk, mesélünk valamilyen formában reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A kezdeményezések anyaga változatos, a magyar népmesék, a mondókák, dramatikus szöveges gyermekjátékok, verses mesék, mondókák, versek, dúdolóknak, mint nap előkerülnek.

Az irodalom közege a nyelv, ezért lényeges, hogy nyelvtanilag tiszta, esztétikailag értékes mesét, verset halljanak a gyermekek. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg- és mesemondásához. Megfelelő eszközöket biztosítunk, hogy el is játszassák a nekik tetsző mesét. Lehetőséget biztosítunk a gyakori ismétlésre, a többszöri feldolgozásra, bábozásra. A gyermekek által otthonról hozott könyvek elmesélésére, nézegetésére.

A felnőtt példát mutat arra, hogyan kell elképzelt vagy megélt eseményeket tagolni, szavakban kifejezni, folyamatosan elmondani.

A vers játék a nyelvvel, az érdekes szépen hangzó beszéddel.

A mese: az anyanyelv zenéje.

6.5.2. Cél

A gyermekekkel való különös játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, szellemi szükségleteik kielégítése: beszéd, tanulás, tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény.

- ⊃ Az emlékezet fejlesztése.
- ⊃ Analizáló – szintetizáló képességek fejlesztése a beszéden keresztül.
- ⊃ A beszéd eszközként való használatának fejlesztése – szókincsfejlesztés.
- ⊃ A beszédmegértés képességének fejlesztése.

- Igény kialakítása az irodalmi élményekre – irodalmi fogékonyság alapozása.
- A könyv iránti szeretet kibontakoztatása, a könyvvél való helyes bánásmód elsajátíttatása.

6.5.3. Feladat

A kisgyermeknek ahhoz, hogy az irodalomhoz hozzájusson, közvetítőre van szüksége.

Együttlétre a felnőttel, aki fejből mondjon az alkalomhoz illő mondókákat, verseket, mutassa meg a hozzájuk illő mozdulatokat, játékokat.

Emlékezetből, ritkábban könyvből meséljen, arcával, hangja játékaival keltse életre a meséket. A kicsiknél az énekelt szövegből bontakozzék ki a mondóka, abból a vers, a verses mese, ebből a próza.

Minél kisebb a gyermek, annál több legyen a dal, a mondóka, játék, ezt kövesse az állathangutánzó és felelgetős mesemondókák, a láncmesék, versek, verses mesék, majd a hosszabbodó prózai mesék. A felhasznált irodalmi anyag összeállítása igényes legyen.

A kisgyermeknek szóló versmondásban a ritmus, a hangzás legyen az elsődleges.

Az óvónő ne magyarázza a verset, ne kérdezze a gyermektől, hogy miről szól.

Beszélgessen velük, válaszoljon a spontán kérdésekre. Törekedjünk az ismétlések gyakoriságára.

Legyen a gyermekeknek kedvenc meséjük. A szájhagyományban élő meséket vegyük be tervezésünkbe. A mesemondás alkalmait a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokással teremtsük meg. (pl. csengő háromszori megcsengetése, gyertya gyújtása, saját párnára ülés a mesekuckóban, stb.)

Az óvónő tudjon: sok mesét, verset, mondókát. Legyen vers, mesegyűjteménye. "Gépi mesét" csak igen ritkán hallgassanak a gyermekek. Csak az igényes diafilmeket vetítsük le. Szoktassuk a gyermekeket a csendre mesehallgatáskor.

6.5.4. A fejlesztés tartalma

Az óvónő naponta többször kezdeményezzen verset, mesét, a gyermekek kérésének, érdeklődésének az adott szituációnak megfelelően, az életkori sajátosságok figyelembevételével.

A gyermekek kedvük szerint bármikor nézegethessenek képeskönyveket. Kerüljön sor beszélgetésre a napi tevékenységek során. Egy-egy mesét hosszabb időn keresztül, többször legyen alkalma a gyermeknek meghallgatni.

Évente 12-20 alkalommal meséljünk új mesét. A többi időt a már korábban megismert kedvenc mesék töltsék ki. Az óvónő segítse elő a dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközökkel a mese tartalmának eljátszását.

Fontos, hogy az óvónő teremtsen meg a mesehallgatáshoz szükséges külső-belső feltételeket.

Biztosítsunk lehetőséget vers-és mesemondásra.

Irodalmi művek hallgatására igényesen válogasson egyéni érdeklődéséből, műveltségéből adódóan a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból. Az irodalmi anyag tartalma legyen a szituációhoz, a gyermek életkorához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható.

- Mondókák: (népi mondókák, kiszámolók, hintázók, lovagoltatók, labdázók, párválasztók, felelgetők, csiklandozók, altatók).
- Mesék: (állat, tündér, tréfásmesék, népmesék, műmesék, folytatásos mesék, verses mesék)
- Versek: (népköltészeti alkotások, klasszikus és mai gyermekversek).

Beszédművelés

Fontos a beszédhallás, beszédmegértés, beszédmozgás fejlesztése.

Alkalmazzunk légző gyakorlatokkal kapcsolatos játékokat.

Hallással és hangadással kapcsolatos játékokat.

Artikulációs mozgással kapcsolatos játékokat.

Nyelvtörőket, gyorsasági gyakorlatokat.

6.5.5. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szeretik és igénylik a mesemondást. Maguk is részt vesznek a mesemondás feltételeinek megteremtésében.
- Szívesen mondanak spontán módon mondókákat, verseket, meséket.
- Tudják a megismert szavak jelentését, megfelelően használják azokat.
- Figyelmesen, csendesen végighallgatják a mesét, tekintetükön látszanak a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- A folytatásos mesék, versek, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a mese fordulatait beleviszik játékuikba.
- Szóban is kiegészítenek ismert meserészleteket, szófordulatait a mindennapi beszédükben alkalmazzák.
- A mese legfontosabb elemeit megjegyzik (szereplőket, eseményeket) megnevezik azokat.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása, rajzolása kedvelt szórakozásaik közé tartozik.
- Mesekönyveket önállóan nézegetik, hozzájuk kapcsolódó szöveget, képolvasást, magyarázatot összefüggően mondanak.
- Mesét szívesen és örömmel hallgatnak.
- A hallott irodalmi műveket szívesen hallgatják újra.
- Társaikat és óvónőjüket figyelmesen végighallgatják.
- Ismerik az óvoda könyvespolcát, önállóan kezelik.
- Vigyáznak a könyvekre.
- Az olvasást utánozzák, érdeklődnek egy – egy betű iránt.

6.6. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A vizuális tevékenységek a gyermekek kedvenc időtöltései közé tartoznak.

A gyermekek számára elérhető helyen rendelkezésre állnak gyurmázáshoz, rajzoláshoz, festéshez, vágáshoz, ragasztáshoz szükséges eszközök. Játékidőben szívesen tevékenykednek velük. A tevékenységek megszervezésében alapul szolgálnak az évszakok változásai, az ünnepekhez kapcsolódó ajándékkészítések, a természet szépségei, amelyek érzelmileg is közel állnak a gyermekhez. Alkotásaikat szívesen készítik, örülnek neki és vigyáznak rá. Munkáikkal az óvodai falújságot díszítjük, ahol szüleik is megtekinthetik.

Összegyűjtjük őket, esztétikusan tároljuk, majd év végén hazavihetik műalkotásaikat.

A vizuális nevelés összetett, sokszínű nevelési terület.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka különböző fajtái, a műalkotásokkal való ismerkedés, fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermekek képzetek, gazdagodik élmény- és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. A gyermek alapozó élménye, a külvilágról szerzett tapasztalatai eltérőek.

Biofizikai érzék, manipulációs készségeik, író, rajzoló mozgásuk egyéni és az óvodáskor előtti időszak pozitív és negatív hatásait tükrözi.

Az ábrázolás során fejlődik értelmi képességük, vizuális érzékelésük, észlelési, emlékezeti képességük, manuális és dinamikai képzetük, fantáziájuk, képi gondolkodásuk, alkotóképességük, esztétikai érzékenységük.

Megismerteti a gyermekeket a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel.

Tudatosodik bennük, hogy a környező világ térben-, mozgásban-, történésben létezik.

A vizuális nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez.

Az óvoda épített és tárgyi környezete, díszítése, szemléltető eszközei, a kötetlen és kötött foglalkozások együttesen képezik a vizuális nevelés hatásrendszerét.

6.6.1. Célok

Az óvodai nevelésben ismeret és képesség jellegű tudás megszerzése, mely által a gyermek vizuális, kommunikációs képessége fejleszthető.

- Vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően.
- Vizuális megértés, befogadás alapozása.
- A megfigyelő és koncentráló képesség fejlesztése.
- Formaérzék fejlesztése térformákkal: az alakzatok egyéni jegyeinek megfigyelése téri szempontból.
- Formaképzetek gazdagítása (sémák, szimbólumok megismerése, gyakorlása, differenciálása).
- Arányérzék fejlesztése.
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése.
- Színérzék fejlesztése: színek alkalmazása következetesebb, tudatosabb módon.
- Vizuális emlékezet és képzelet képességének fejlesztése.

- Ritmusérzék fejlesztése.
- Téri – képi - logikai képesség és konstruáló képesség fejlesztése. Sokféle lehetőség megmutatása a megjelenítésre.
- Esztétikai érzékenység fejlesztése.
- Technikai képességek fejlesztése.
- Mozgáskoordináció, taktilis érzékenység fejlesztése.
- Érdeklődés felkeltése az ábrázolás tevékenységei iránt.
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

6.6.2. Feladatai

Az óvónő feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyermekek ábrázoló, konstruáló képességének fejlődéséhez.

- Fejlessze képi gondolkodásukat.
- Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenységvágyát.
- Biztosítsa a feltételeket: - tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök.
- Sajátíttassa el a technikai ismereteket, juttassa a gyerekeket az alakítás öröméhez.
- Teremtse meg a szabadidős és kötött ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit.
- A figyelem összpontosítása.
- A valóság alakzatainak megfigyelése egy-egy tulajdonság alaposabb tanulmányozásával.
- Hasonlóság, különbségek önálló felismerése.
- Színek meghatározása, helyes használata.
- Képelemek rendezése a cselekmény, ill. a köztük lévő viszonyok kifejezésével.
- Az esztétikai minőségek bővítése.
- Az alaptechnikák alkalmazása (rajzolás, festés, mintázás, a már megismert egyéb).
- Technikák használata elemi szinten (vágás, hajtogatás, fűzés, kötözés, ragasztás, egyéb).
- A helyes eszközhasználat gyakorlása.
- A helyes testtartás kialakítása.
- Ritmusképzés megadott elemekből, nyomhagyással, térformák rendezésével, sordíszek készítése.
- Az esztétikai tartalmak felismerése az elkészült munkákban.
- Szóbeli kifejezésük: - szép, gyönyörű, kedves, felemelő, csodálatos, stb.) rút, csúnya, csúf, taszító, stb.
- A munkafogások elemi szinten történő alkalmazása.
- A gyermek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

- Az óvónő segítse elő, hogy a szülők otthon is adjanak gyermeküknek lehetőséget az ábrázolásra.
- A kész alkotásaikat őrizték és becsüljék meg, örüljenek neki.

6.6.3. A fejlesztés tartalma

Az óvodás gyermek az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és a szervezett foglalkozások hatására egyaránt fejlődik, tapasztalatokkal gazdagodik.

Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a világról kialakított vizuomotoros reprezentációja.

A vizuális nevelés csoportosítása:

1. Firkálás
2. Ábrázolás
3. Kézművesség
4. Díszítés
5. Építés

A vizuális műfajok aránya

3-4 évesek

firkálás, ábrázolás 50 %

kézművesség, építés 50 % díszítés ezen belül 10 %

4-5 évesek

firkálás, ábrázolás 50 %

kézművesség, építés 50 % díszítés ezen belül 20 %

5-6-7 évesek

firkálás, ábrázolás 40 %

kézművesség, építés 60 % díszítés ezen belül 30 %

A tervezés támaszkodhat

1. évszakokra
2. ünnepekre
3. történelmi eseményekre
4. népi mesterségek időrendjére

Kisebbségnek

Az ábrázolás anyagaival való ismerkedés közben firkálásból, gyurkálásból kibontakoztatva, elsősorban a gyermek élményeihez kapcsolódó témák kifejezése.

Képalakítás, firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermek kedve, érdeklődése szerint, képzeletük, emlékképeik, képzeletük nyomán.

Játék közben anyagok, tárgyak szétválogatása színek hasonlósága alapján.

Ábrázolás próbálgatása a megszokottól eltérő formájú, színű és nagyságú képfelületen, változatos anyagú

papírokon.

Képek készítése festéssel, rajzolással, papírragasztással, agyaglapba karcolással, nyomattal.

Rajzolás puha ceruzával, puha viasszal, zsírkrétával.

Az emberalak részformái: fej, törzs, karok, lábak.

Térviszonyok jelzése: fent – lent, egymás mellett.

Plasztikai munkák kezdeti fokon, különféle formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal.

Természeti tárgyak, termékek gyűjtése

Könnyen munkálható anyagok gyűjtése:

agyag, homok, hó, gyurma, papírok, dobozok, termékek, textildarabok, fonalak, fadarabok.

Az anyagok formálása: darabolva, gömbölyítve, sodorva, simítva, gyűrögetve, tépegetve, karcolva, ragasztva, nyomot hagyva.

Építés: különböző formák rakosgatása, sorakoztatása (tornyok, kerítés, kuckó).

Nagyobbaknak

Közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök készítése.

Alkalmi ajándéktárgyak készítése, díszítése.

Képalakítás: A rajzolt formák gazdagítása.

Rajzolás az udvaron, aszfalton

Emberalakok, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján. Mesék, történetek, események képi ábrázolása.

Különböző cselekményes jelenetek, mese-vers megjelenítése.

Rajzolás bottal a földre, krétával táblára, aszfaltra, kifeszített nagy papírra, puha ceruzával, krétával, filccel.

Festés ecsettel gombfestékekkel, temperával, színkeveréssel.

Képalakítás: spárga, fonal textil, papír felhasználásával.

Tépéssel, folt darabkák felragasztásával.

Térviszonyok ábrázolása.

Plasztikai munkák

Természeti tárgyak gyűjtése.

Egyszerű ajándéktárgyak készítése.

Bábok, díszletek készítése.

Ismerkedés különféle technikákkal pl. nyirkálás, tépés, hajtogatás, konstruálás bemélyítés, kerekítés, ragasztás, karcolás.

Építés

Nagy térbeli alakzatok formálása a gyermekek közös mozgásos játékaik során.

Közösen készített nagyobb makettek.

Óvónővel közösen kiválasztott műalkotások nézegetése.

6.6.4. Értékelés

Egymás-és saját munkák nézegetése, tanácsadás, segítségadás.

Az értékelés szempontjai:

- helyes eszközhasználat
- vizuális emlékezet szintje
- kézmozgások, fogások
- tiszta, rendezett alkotás
- részvétel a közös tevékenységben
- egyéni megoldások, ötletek

6.7. A külső világ tevékeny megismerése

A mi óvodánkba járó gyermekek falusi környezetben élők, így a világgal való kapcsolatuk elég tág, inger gazdag élményszerű megtapasztalásra bőven nyílik lehetőségük. Ezeknek a tapasztalatoknak a rendszerezése, illetve gyakorlati alkalmazása terén a gyermekeknél óvodába kerüléskor jelentős különbség tapasztalható. Célunk nem a különbségek eltüntetése, hanem tiszteletben tartva a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, segítsük az önkifejezésben, személyiségének fejlődésében. A gyermekeket általában érdekli a környező világ, részt akarnak abban venni.

Az óvónő feladata olyan elfogadó, érzelem-gazdag és megértő légkör biztosítása a gyermekek számára, hogy felszabadultan végezhesék felfedezéseiket, kutatásaikat, tapasztalatszerzéseiket.

Az óvónő mint, aki a gyermekekkel együttműködik, lehetőséget kínál számukra, kezdeményez, kifogyhatatlan az ötletekből. Része a közös felfedezéseknek, élmények forrásává válhat. Fontos, hogy a világ minden apró dolgára rá tudjon csodálkozni, ezt a képességét a gyermek megérezve még közelebb kerül a természethez, meg tanulja szeretni azt.

Mindez mellett nagy felkészültségre, odafigyelésre van szüksége, hogy az irányítása, indirekt szervezése tapintatos maradjon.

Végső célunk az, hogy a gyermekek ismeretei, világképe minél gazdagabb, elmélyültebb legyen, minél élvezetesebb legyen számukra ez a megismerő folyamat, a világ megismerése.

Szülők és gyermekek is igénylik a természetben közös kirándulásokat, ami segítségével évente legalább egyszer a gyerekek tágabb környezetükkel ismerkednek.

Az ország más tájain más domborzati viszonyokat tapasztalnak meg, az élő vizek és környékük élővilágát, egy kis mértékben városi környezetet, közlekedést, állatkert révén környezetünkben fel nem lelhető állatokkal ismerkedhetnek meg. Ezek a kirándulások eddig jól sikerültek és továbbra is szeretnénk ilyeneket szervezni.

6.7.1. A tevékenység célja, feladatai

- Sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre.

- A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szereztetése a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében.
- A szerzett tapasztalatok, szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezése.
- Összefüggések megláttatása.
- A valóság objektív bemutatása.
- Ítéliképesség fejlesztése.
- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedésformák kialakítása, amelyek meghatározzák a természet és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus együttélést.

Az óvodai nevelés akkor valósítja meg célját, ha programját a gyermekek környezetével kapcsolatos gazdag tevékenységrendszerébe ágyazva, kihasználja a tapasztalatszerzés természetes élethelyzetét, s ezeket tudatosan meg is szervezi. Elősegíti, hogy a gyermekek természeti és társadalmi környezetükről tapasztalatokat szerezzenek, melyek szükségesek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, a környezettel valóság aktív kapcsolat- tevékeny kialakításához. Segíti a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését. A kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti értelmi képességeiket, lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását, melyben nagy szerepe van a hagyományápolásnak. A néphagyománnyal való ismerkedés során a gyermek megismeri szűkebb és tágabb környezetének értékeit, tárgyi emlékeit, jeles napok szokásait.

Az ember környezetkultúrája, környezethez való viszonya születésétől kezdve alakul, óvodáskorban ennek tere a külső világ tevékeny megismerése. A kisgyermek első tapasztalatait környezetéből meríti. A különböző hatások ellenére a családi nevelésnek alapozó, a fejlődés folyamán a személyiség jellemzőinek kialakulásában elsődleges szerepe van.

Az óvoda környezetével, tevékenységrendszerével két fontos területen járulhat hozzá az otthonról hozott tapasztalatok gazdagításához:

- más jellegű tevékenységet kínál a gyermeknek.
- gyermektársak jelenléte, derűs nevelői magatartás

Mindezek eredménye a személyiségfejlesztés környezeti feltételeinek kiszélesítése és a hátrányok kompenzálása

6.7.2. A fejlesztés tartalma

1. Természeti környezet:

- élettelen természet anyagai,
- az élettelen természet változásai: időjárás, évszakok, év, hónap, hét, nap.
- természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint.
- élő természet elemei: növények, állatok tulajdonságai, életmódjuk, környezetük.

2. Társadalmi környezet:

- család, a család élete, családtagok
- foglalkozások a családban
- életmód
- testrészek, érzékszervek, azok funkciói, tisztántartásuk.

3. Az óvoda és környezete:

- a felnőttek munkája, a gyerekek tevékenysége,
- az óvoda épülete – közintézmények a környéken
- az emberek munkája az egyes munkahelyeken,
- foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken,
- látogatás az iskolába,

4. Közlekedés a faluban, városban:

- eszközei, lehetőségei, dolgozói, szabályai (különös tekintettel a buszon való közlekedésre).

A társadalmi és természeti környezet megismertetésében érzelmileg telített, környezetünknek megfelelő, egyes gyermekek számára konkrétan megtapasztalható élményeket nyújtunk. Történhet természetes környezetben való megfigyelés és közvetlen megfigyelés útján.

6.7.3. Környezetünk formai és mennyiségi viszonyainak megtapasztalása

A környező valóság fontos jellemzői a formai és mennyiségi viszonyok. A környezet tárgyai, jelenségei egyéb tulajdonságain kívül mennyiségi jellemzőkkel is rendelkeznek.

A környezet változásainak megfigyeléséhez feltétlen szükség van matematikai alapismeretekre. Ennek alapján lesznek képesek visszahatni a természetre és társadalomra.

A környezet mennyiségi és formai viszonyai, a környezet megismerésére nevelésnek feladatkörében jelenik meg.

A matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.

Jól fejleszti a gondolatok tevékenységgel, szóval történő kifejezését.

Egyéni feladatmegoldás egyéni sikert eredményez, a közös siker pedig erősíti a csoporttudatot.

A gyermek az óvodába kerülés előtt (családban vagy bölcsődében) már felfigyel a dolgok mennyiségi, minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé: megmondja, vagy az ujjával

megmutatja életkorát.

A gyermek korai matematikai tapasztalata és érdeklődése szakmai hozzáértést tartalmazó megerősítéssel válik igazi tudássá. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai tartalmú ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes, töretlen fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései miatt a matematikai nevelésben a gyermeknél két életkori szintet jelölünk meg.

Az első szint: bevezetés a matematikába, az 5. évig tart.

Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

A második szint: az intenzív fejlesztés szakasza, az 5-6-7. évben.

Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, műveletek, szokások elsajátítása.

Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

Az óvodában az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg:

- utánzásos, játékos tapasztalatszerzésre
- az óvónő által irányított megfigyelésre épülő
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások

Részben osztott csoportjainknál a valamennyi képesség terén jelentkező egyéni eltérésekre legyünk tekintettel. A foglalkozáson az átlagos vagy jobb képességűek tempójához igazodjunk, de rövid időn belül kerítsünk sort a csoporttal együtt haladni nem képes gyermekek egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztató fejlesztésére, azaz a hiányzó részképességek pótlására.

Feldolgozásra javasolt témák:

- Minőségi eltérések megfigyeltetése (nagyobb, hosszabb, magasabb, szélesebb)
- Mennyiségi eltérések megfigyeltetése (sok, kevés, több, kevesebb, semmi, eggyel több, a 6 több mint az 5)
- A mennyiségi eltérések megállapítása (párosítás, csoportosítás, számlálás, bontás) tö-és sorszámlálás (kb.15-ig)
- Testek körberajzolása, színezése (síkformák, kör, háromszög, négyszög, illetve gömb kocka)
- Azonosság, egyenlőség megfigyelése (színezés, tépés, vágás, festékfolt, ugyanannyi)
- Becslések, mérések (felület, térfogat)
- Vonalak megfigyeltetése (áthúzás, beszínezés, egyenes, ferde, görbe vonalak rajzolása, zárt

vonalak)

- Térbeli tájékozódás (nagymozgás térben, tükörben, tárgyakhoz viszonyítva, test-részek mozgatása párhuzamosan, ellentétesen, testrészek helyzetének változtatása).
- Tárgyak, tárgyképek, illetve ezek részleteinek absztrakt jelzések értelmezése, számlálása, másolása.

6.7.4. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

Ismerik nevüket, szüleik nevét, foglalkozását, lakásuk címét. A testrészeket megnevezik, igényesek testük tisztaságára. Megkülönböztetik a jobb és bal oldalt.

Gyakorlottak lesznek az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket, járműveket, azok rendeltetését. Ismerik a környezetükben lévő intézmények nevét, rendeltetését.

Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik jellemző tulajdonságaikat.

Felismerik és megnevezik a napszakokat, hónapokat, a hét napjait.

Ismerik a növény szót, annak tartalmát, tudják, hogy fejlődésük és az időjárás között összefüggés van. Tudják, hogy a növényeket gondozni kell, ismernek néhány növényekkel kapcsolatos munkát (szántás, szüret, aratás).

Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, tudják csoportosítani életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint.

Ismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat, ismerik óvásukat, védelmüket.

Ismerik és megnevezik környezetük színeit, a sötét és világos árnyalatait.

Képesek az óvónő kérdéseit megérteni, követni.

Matematikai jellegű helyzetről saját gondolataikat szabadon is elmondani. Jól ismert tulajdonságok szerint válogatást, összehasonlítást, sorba rendezést végeznek.

Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, a halmazokkal kapcsolatos kifejezéseket (több, kevesebb, ugyanannyi, rövidebb, hosszabb). Önállóan is össze tudnak mérni hosszúság jellegű mennyiségeket, két halmazt párosítással az elemek különféle színe, nagysága, elrendezése esetén is. Számfogalmuk kialakult, elemi műveletekre képesek 10-es számkörön belül. Halmazokat tudnak képezni megadott, vagy választott szempontok szerint. Azonosítani tudnak egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.

Másolással képesek megépíteni, kirakni a mintával megegyező elemekből színben és nagyságban eltérő elemekből térbeli és síkbeli alakzatokat.

Különböző geometriai tulajdonságok szerint szétválogatni, egyszerű tulajdonságokat megnevezni. 2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni.

Értik és tudják az irányokat, névutókat.

6.8. Ének - zene, énekes játék, gyermektánc

A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat a gyermek egész személyiségére.

Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, ezért szeretik az ének foglalkozásokat, szívesen énekelnek, játszanak dalos játékokat, játékosan „táncra” is neveljük óvodásainkat.

Fejlődik zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk. A zene fejleszti hallásukat, ritmusérzéküket, játékos alkotókedvüket. A néphagyományokat megőrizzzük, a tervünket évszakokhoz, ünnepekhez, ünnepélyekhez, mozgáshoz, óvodai élethez igazítjuk.

Ünnepeink színvonalas műsorok keretében zajlanak, jelentős hangsúlyt fektetve a mondókák, körjátékok, gyermektáncok zenei lehetőségek kihasználására.

Az óvónők zenei felkészültsége, dalanyag ismerete tartalmas, sokoldalú.

A zenei élmény serkenti a gyermekek képi és irodalmi alkotások iránti esztétikai kíváncsiságát, alkotókedvét, miközben fejlődik zenei emlékeztük, képzeletük, esztétikusan formálódik mozgásuk.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben kezdeményezéseken és foglalkozásokon.

6.8.1. Célja, feladatai

- A gyermek zenei élményhez juttatása – az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével közös éneklésen és zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- A gyermeknek az éneklés örömet szerezzen, belőle társas zenélés, éneklés bontakozzon ki.
- Alapozza meg a zenei anyanyelv kialakulását.
- A zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- A néphagyományok, műzenei-és más népek dalainak, zenéinek megismertetése.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet kreatív zenei kedv fejlesztése.
- Mozgás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása.
- Közösségi élmények nyújtása dalos játékokkal, közös zenéléseken keresztül.
- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.
- A gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, élmény nyújtása.
- Képességfejlesztés: hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus, szép mozgás kialakítása.

6.8.2. A fejlesztés tartalma

A fejlesztés tartalma a korosztálynak megfelelő mondókákból, dalanyagból, zenehallgatási anyagból áll. Ehhez kapcsolható az állatok hangja a természetben, környezet hangjai, ezek újra felidézése, hangutánzással való kiegészítése, emberi hang megnyilvánulások, hangutánzó játékok, hangadást kísérő mozdulatok, egyszerű játékos mozgások, különböző nehézségű mozgásformák, táncos jellegű mozdulatok, mozgás improvizáció zenére, színesítik zenei tevékenységet.

Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai: egy és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, köcögtetők, lovagoltatók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázttatók, stb.

Körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor - és ügyességi játékok).

Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai, más népek dalai: táncos játékok.

(lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódós játékok, kapuzók) népszokások: a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.

Gyermekekhez írt műdalok.

Hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok, alkalmi dalok (ünnepek dalai)

Rögtönzött hangszerek készítése.

A készségfejlesztő feladatok egymásra épülnek, és mindaddig előkerülnek és felszínen vannak, ameddig az minden gyermek sajátja nem lesz.

Az óvónő ismerje a zenei képességek fejlesztésének területeit, hogy munkáját tudatosan tudja megszervezni:

- éneklési készség (tisztá éneklés, a gyenge hallású gyermek, a gyermekhang ápolása és fejlesztése) fejlesztése
- a zenei hallás fejlesztése (magas- mély hang különbsége, halk-hangos közti különbség, hangszínek felismerése, belső hallás fejlesztése)
- ritmusérzék fejlesztése (az egyenletes lüktetés, az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása, a tempóérzékelés, a mozgáskultúra, tánc, gyermekhangszerek)
- a zenei formaérzék fejlesztése (a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallammotívumok, ritmusmotívumok)
- zenei alkotókészség fejlesztése
- a zenehallgatásra nevelés

6.8.3. A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen hat hang terjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat.
- Tudjon felelgetős dalt énekelni társával, vagy a csoporttal.
- Tudjon visszaénekelni dallamot.
- Tudja megkülönböztetni és reprodukálni a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalompárokat dallamban, ritmusban.
- Tudja kifejezni cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre.
- Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.

- Tudjon énekelni alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Tudjon felismerni dallammotívum alapján hallott dalt, néhány természeti környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszereket (ritmushangszereket és a furulya hangját)
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget (kör, csigavonal)
- Próbálkozzon dallamrögtönzésekkel.
- Tudjon kitalálni dallamhoz mozgást, játékot.

7. Ünnepek, megemlékezések

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

Mikulás, Anyák napja, Évzáró, Gyermeknap, a gyermekek név- és születésnapjai.

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek:

Márton nap, Karácsony, Húsvét, Advent, Farsang

Nemzeti ünnepeink és egyéb ünnepek:

Március 15., Október 23. , Május 1.

Az óvodai ünnepek a szülőkkel való nyílt párbeszéd és szoros együttműködés legfontosabb színterei. Jó lehetőséget teremtenek a kevésbé aktív és nagyon elfoglalt szülőkkel való találkozásra és elbeszélgetésre. Az ünnepeken keresztül az óvoda és az ott dolgozó óvodapedagógusok munkájáról hű képet alkothatnak a szülők és az egyéb érdeklődők.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondoljunk itt a rengeteg tevékenységi lehetőségre, az esztétikai élmények hatására, vagy a közösségi érzések széles skálájának megmutatkozására.

Az ünnepek kiemelik az ünnep résztvevőit a hétköznapiakból és ez által nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

Feladat

- Az ünneplés megtanítása
- Az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése
- Az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből
- Az ünnep előkészítése

Minden ünnepet úgy kell megélnünk, megülnünk, hogy az mélyítse el az ünnep jelentőségét, mondanivalóját. Aki nem tud ünnepelni, annak életéből kimarad valami, nincs mit átadnia a következő nemzedéknek.

Az ünnepi készülődés izgalma, a várakozás öröme meghatározza az ünnep hangulatát.

8. Az óvoda kapcsolata

8. 1. A család, szülőkkel való kapcsolat

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

A családdal való együttműködés tartalma:

1. A beiratkozást megelőzően: ismerkedő látogatás, ismerkedés az óvoda dolgozóival, gyermekeivel, a környezettel. Együtt játszás.
2. Családlátogatás: tájékozódás az óvónő részéről, a gyermek szokásainak, személyének megismerése.
3. Szülői megbeszélések
 - Az óvoda által javasolt formában,
 - A szülők által kért témakörben
4. Nyílt napok szervezése
5. Kirándulások, rendezvények szervezése
6. Ünnepek, ünnepélyek megtartása, melyen a szülők is részt vesznek.

8.2. Kapcsolatok külső intézményekkel

Iskola

Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet biztosításának érdekében kívánatos, hogy kölcsönös nyitottság jellemezze az óvónők és iskolai pedagógusok szoros együttműködését. Az óvoda egyik feladata az iskolára való előkészítés, mely akkor sikeres, ha a gyermek pozitív élmények útján ismerkedik meg az iskolai életmóddal.

Az együttműködés tartalma

Az intézmény mindennapi életének kölcsönös megismerése: ennek alapján összehangolhatók a nevelési törekvések. Az óvónő megismerteti a tanítót az óvodai élet szokásaival, nevelési eszközeivel, nevelési módszereivel.

Az óvónő tájékoztatást ad a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, egyéni bánásmód alkalmazásának tapasztalatairól.

Nagycsoportosok közös látogatása az iskolába- a gyermekek ismerkedjenek meg leendő tanítóikkal, színes vonzó tapasztalatok útján tekintsenek be az iskola életébe, hogy érdeklődéssel, örömmel készülhessenek az iskolába.

Visszajelzés az iskolából a gyermekek beilleszkedéséről

- az óvónő felhasználhatja e téren szerzett tapasztalatait nevelői munkájában.

Szükség esetén a családdal és a Nevelési Tanácsadóval is együtt kell működni, a harmonikus iskolába lépés érdekében. Kiegészítő vizsgálatokat kell kérni arra vonatkozólag, hogy a gyermekben kifejlődtek-e a sikeres iskolakezdés alapvető képességei.

8.3. Együttműködés a fenntartóval

A fenntartóval rendszeres, egyetértésen alapuló kapcsolat megvalósítására törekszünk.

9. Gyermekvédelem az óvodában

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, zen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlesztéséért kifejtett pedagógiai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé, hogy időben fedezhetjük fel a személyiségfejlődési problémákat (nehezen nevelhetőség, testi szellemi fejlődésben való elmaradás).

A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése is csak korai felderítés alapján lehetséges. A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért az óvodai nevelőtestület együttesen felelős. Óvodánkban a gyermekvédelmi feladatokat óvónő látja el.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai

Minden tanév elején összegyűjti a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatait. Családlátogatást végez, ismerkedik a gyermekekkel, a környezettel.

Rögzíti a kapcsolattartás formáit az óvónővel, orvossal, védőnővel, az önkormányzattal, a gyermekjóléti szolgálat helyi képviselőivel.

A feladatokat időrendben rögzíti, Nevelési Tanácsadóhoz, Értelmi Képességet Vizsgáló Bizottsághoz irányítást segít.

Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.

Ha munkáját nem látja hatékonyak, külső segítséget, szakembert vesz igénybe.

(önkormányzat gyámügyi előadója, gyermekjóléti szolgálat képviselői)

Az óvónővel személyiséglapon vezeti a gyermek fejlődésének útját, hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal, fejlesztéssel próbálnak együtt segíteni (logopédus, fejlesztőpedagógus).

Az évente készült gyermekvédelmi kimutatás tartalmazza

- Óvodások száma, ebből veszélyeztetettek száma.
- Hátrányos helyzetűek száma.
- Három, vagy több gyermekes családban élők.
- Fogyatékos gyermekek száma.
- Csonka családban nevelkedők száma.
- Veszélyeztetettség okai.

A gyermekek veszélyeztetettségének okait vizsgáló szempontok

- Nevelési hiányosságok
- Erkölcstelen családi környezet
- Italozó szülők
- Bűnöző családi helyzet
- Rossz lakásviszonyok

- Egészségügyi okok
- Anyagi okok
- Megromlott családi kapcsolat

10. Az óvoda szakmai dokumentumai

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
2. Az helyi óvodai nevelési program
3. Minőségirányítási Program
4. Az óvoda pedagógiai, működési terve (az óvoda éves munkaterve)
5. A gyermekcsoport nevelési-fejlesztési programja (annyi, ahány csoport működik az óvodában)
6. Az egyéni fejlődés- fejlesztés dokumentumai (annyi, ahány gyermek jár óvodába)

Az óvoda nevelési programja az óvodában elsőszámú szakmai dokumentum. Az óvoda pedagógiai, működési terve az a szakmai, működési dokumentum, amely részletezi éves viszonylatokban a feladatokat. Ezt az éves tervet a vezető óvónő készíti és ismerteti az új nevelési év megkezdése előtt.

Ennek alapján a csoportban dolgozó óvónők megtervezik a csoportjuk fejlettségi szintjének megfelelően – az óvoda nevelési programja alapján – a csoport nevelési, fejlesztési programját, amit tovább bontanak gyermekekenként és elkészítik az egyéni fejlődést-fejlesztést rögzítő dokumentumokat. A dokumentálás helye a rendelkezésre álló csoportnapló, s a gyermekek egyéni fejlődését mérő lapok.

Az óvodai szakmai dokumentumai, melyek még folyamatos írásbeliséget kívánnak:

- Felvételi és mulasztási napló
- Hiányzási napló, étkezők nyilvántartása.

10.1. Az óvoda pedagógiai – működési tervének felépítése

- Bevezető, amely tartalmazza a közvetlen környezet bizonyos elmozdulásait.
- Helyzetfeltárás – tartalmazza az előző év elemzését, értékelését.
- **Az új nevelési év feladatai**
 - átfogó, fő feladatokat (programszervezés, gyermekvédelem, továbbképzés)
 - konkrét feladatokat (a fenti feladatok lebontása, felelősi rendszer megtervezése)
 - Egészség és környezetvédelmi feladatokat (a gyermek gondozottsága, szokásrendszerek, táplálkozás, környezetvédelem, környezetfejlesztés, a gyermek alkalmazkodása, a helyes viselkedés)
 - Kapcsolattartást (a külső, belső kapcsolatok, szakmai információk)
 - A nevelőmunka ellenőrzését, elemzését, értékelését. (a vizsgált terület tartalma, kire terjed ki, időpontok, módszerek)
 - Egyéb szolgáltatások (tartalma, célja, fejlesztési programja, a közreműködők köre)

- A nevelőtestületi értekezleteket (témája, feladatok elosztása, időpontjai)

10.2. A gyermekcsoportok nevelési – fejlesztési programja

Tartalmazza

1. A gyermekcsoport szokás- szabályrendszerét (napirend, házirend, az eszközök helye, használata, együttélési szabályok, érintkezési szokások, gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt között)
2. Eseménytervezet – tervezési időkeret 1 hónap:
(ünnepek, kirándulások, mozgás-sport programok, óvoda-család programjai, egyéb szervezési, beszerzési feladatok)
3. Tevékenységi tervet - Tervezési időkeret: havonta, évente (a fejlesztés célja, feladata, tartalma)

10.3. Az egyéni fejlődés- fejlesztés dokumentumai

Tartalmazza

1. A gyermek anamnézisének
2. Az óvónők megfigyeléseit
3. A fejlesztés programját

10.4. Érvényességi rendelkezések

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján visszavonásig érvényes.

A helyi nevelési program felülvizsgálata:

A felülvizsgálat 5 évenként történik.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- Törvényi változás
- Fenntartói feladatváltozás
- Minőségi munka eredményeiből adódó változás
- A nevelőtestület 50+1%-a igényli a program változtatását.

A helyi nevelési program nyilvánosságra hozatala:

Az óvodában a faliújságra kihelyezve.

A helyi nevelési programról való tájékoztatás kérés és adás rendje:

Tájékoztatást az intézmény Nevelési Programjáról az Óvoda vezetőjétől lehet kérni és kapni.

11. Ellenőrzés, értékelés

Óvodánkban az ellenőrzés, az értékelés alapja a pedagógiai munka hatékonyságának mérése a gyermek óvodába lépésétől – az iskolába kerülésig – tart.

Az értékelés a kitűzött célok és feladatok alapján az adott helyzetek és tények összehasonlításával történik.

Az ellenőrzés – értékelés két területen folyik:

A gyermekek képességének, fejlődésének mérése során

A helyi óvodai program bevalásának vizsgálatát célozza.

A gyermekek képességeinek, fejlődésének vizsgálatát a csoportban dolgozó óvónők együttesen végzik év elején, nevelési ciklusonként, az általuk megválasztott módszerekkel: beszélgetés, megfigyelés, "mérés" Porkolábné Dr. Blogh Katalin: "Kudarcc nélkül az iskolában" című könyve alapján.

Az eredményeket írásban rögzíthetik a nevelési tervben, a csoportnaplóban.

A gyermekek fejlettségének vizsgálatában olyan speciális területek is vannak, amelyekhez megfelelő szakirányú végzettségű külső segítségre van szükségünk: orvos, védőnő, logopédus. Utóbbihoz minden évben rendszeresen jár 14-16 gyermek.

Az orvossal és a védőnővel is tartjuk a kapcsolatot, a szűrések, vizsgálatok időpontja tervben van lefektetve. A helyi program megvalósításának és hatékonyságának értékelése szintén a nevelő-testület elsődleges feladata.

Szemponjtjai a következők

A program használhatósága a mindennapi nevelő – oktató munkában.

A program hatása az óvoda környezetére: család, iskola.

Az elmúlt időszak eredményei.

A program hatása a gyermekekre.

(összehasonlítás a gyermekek induló helyzetével)

- környezetre

(az óvodakép kialakítása és elfogadása milyen szinten valósult meg).

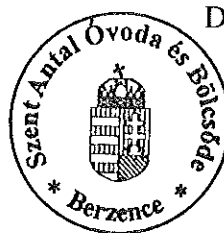
ZÁRADÉK

A Berzencei Szent Antal Óvoda nevelőtestülete megvitatta és 100 %-os arányban elfogadta.

A Berzencei Szent Antal Óvoda Szülői Szervezte

a kiegészített Helyi Óvodai Nevelési Programját véleményezte és elfogadta.

Baloghné Csór Erika
Baloghné Csór Erika
SZMK Elnöke

Dergéz Lászlóné
Dergéz Lászlóné
óvodavezető

Jóváhagyta: **Berzence Község Önkormányzata**

Kelt.:

Aláírás

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100